

S1783

Vereniging van Musea in Brabant

85-286

MUSEA IN NOORD - BRABANT

---

notities bij een discussie

BMS001004647
S1783
Grijze Literatuur

352:353:069 (492.93)

81783

Vereniging van Musea in Brabant

85-286

MUSEA IN NOORD - BRABANT

---

notities bij een discussie

Boekmanstichting
Herengracht 415, Amsterdam
Tel.: 243736/243737/243738/243739

Tilburg, mei 1985

Vereniging van Musea in Brabant

Inhoud

1. Inleiding	pag. 5
2. Een provinciale commissie ad-hoc	5
3. Notities bij een discussie	6
4. Musea in Noord-Brabant	7
5. Musea, ingedeeld volgens thema	8
6. Een indeling op basis van de huidige personele beheersstructuur	11
7. De musea ondergebracht in een matrix	14
8. De afzonderlijke musea	19
9. Het museumbeleid van de provincie Noord-Brabant	33
10. Het Rijksbeleid t.a.v. de musea, in bijzonder met betrekking tot Noord-Brabant	39
11. Conclusies en aanbevelingen	44
12. Tot slot	48
Noten	50
Bijlage 1. Geografisch overzicht a. Cultuurhistorische en Kunstmusea	52
Bijlage 2. Geografisch overzicht b. Musea rondom het thema natuur e. Musea over het Brabantse platteland	53
Bijlage 3. Geografisch overzicht c. Musea voor religieuze kunst f. Diversen	54
Bijlage 4. Geografisch overzicht d. Musea rondom het thema bedrijf en techniek	55
Bijlage 5. Besluitenlijst m.b.t. de musea, Provinciale Staten, 14 april 1978	56
Bijlage 6. Overzicht exploitatiesubsidies 1982, t.b.v. niet-rijksmusea, ministerie van WVC	58
Bijlage 7. Overzicht musea in Noord-Brabant 1984 - bezoekersaantallen - personeel - activiteiten (tijdelijke exposities)	59

Vereniging van Musea in Brabant

---

1. Inleiding

Al gedurende een lange periode wordt in Noord-Brabant de situatie van de talrijke musea ter discussie gesteld.

Vrijwel iedereen is het er over eens dat er vele gebreken zijn aan te wijzen.

Er zijn musea die niet of nauwelijks uit de voeten kunnen, er is een willekeur in de toedeling van financiële middelen en vaak is er niet duidelijk wie voor het voortbestaan eigenlijk verantwoordelijk mag worden geacht.

Anderzijds is er sprake van een zekere wildgroei, vooral in de groep van de kleine instellingen, en er is, en ook dat moeten we onder ogen durven zien, wel eens sprake van een soort van amateurisme, dat weinig bijdraagt aan een goed museumbestel.

Over verscheidene problemen en knelpunten van het Brabantse museumbestel schreef de Culturele Raad Noord-Brabant al vele jaren geleden een nota ¹⁾. Talrijke artikelen verschenen er nadien, met name in de provinciale pers.

Vooraf de beslissing van Provinciale Staten, genomen in 1978, om het Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch aan te wijzen als het enige museum waarvoor de provincie de directe verantwoordelijkheid zou gaan dragen, lokte veel discussies uit.

Meest recente gegeven met betrekking tot de museumsituatie in deze provincie is het door het Ministerie van WVC en de Provincie uitgevoerde 'Museumproject Noord-Brabant', een onderzoek dat resulteerde in een dik eindrapport ²⁾.

Niet iedereen was over dit eindrapport enthousiast. Ook het bestuur van de Vereniging van Musea in Brabant was weinig opgetogen over het resultaat van dit onderzoek.

Weliswaar kan worden geconstateerd dat ijverig inventarisatiewerk werd verricht, maar dat met de gevonden gegevens actief is gewerkt kan, naar de mening van het bestuur, niet worden gesteld.

Veel opmerkingen, zeker ten aanzien van de bestuurlijke consequenties, kunnen door het bestuur in zijn algemeenheid worden onderschreven, maar uiteindelijk blijft ook hier de rapportage te abstract om conclusies te kunnen trekken.

Kortom, het bestuur van de Vereniging is van mening, dat het eindrapport nauwelijks een mogelijkheid biedt, om concrete problemen op te lossen. Er worden vrijwel geen oplossingen aangedragen, en indien dat wel gebeurt, dan zijn de voorwaarden voor die oplossingen dusdanig moeilijk bereikbaar, dat echt geen soelaas op korte termijn kan worden verwacht.

2. Een provinciale commissie-ad-hoc

Ook de begeleidingscommissie van het museumproject Noord-Brabant constateerde bij de presentatie van het eindrapport aan het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, in haar aanbiedingsbrief van 23 mei 1984, dat een aantal voor de toekomst van het Noordbrabantse museumbestel van belang zijnde vragen niet werden beantwoord. De begeleidingscommissie achtte het van groot belang dat het onderzoeksproject vervolg krijgt, en adviseerde het college van G.S. om een commissie-ad-hoc in te stellen, en deze commissie de opdracht te geven voor de gesignaleerde knelpunten concrete oplossingen te formuleren.

Vereniging van Musea in Brabant

Het antwoord van de Provincie liet niet lang op zich wachten. Op 27 juni 1984 verzond het college van G.S. het eindrapport aan de direct betrokkenen (o.a. de musea en gemeentelijke overheden) in Noord-Brabant.

In het begeleidend schrijven deelde G.S. mee met belangstelling kennis genomen te hebben van de inhoud van het rapport. Maar, zo vervolgt G.S., wij zijn van mening dat wij geen gehoor behoeven te geven aan de door de begeleidingscommissie gedane aanbeveling, een provinciale commissie in te stellen, die concrete oplossingen voor knelpunten van de lokale en regionale musea moet aandragen. Dit op grond van de in het eindrapport voorkomende conclusie, dat de verantwoordelijkheid voor lokale en regionale museale instellingen niet een provinciale, maar een gemeentelijke taak is. Initiatieven voor het aandragen van oplossingen zouden naar de mening van G.S. uit het veld (de betrokken musea en gemeenten zelf) moeten komen, waarbij de Vereniging van Musea in Brabant in dit vlak coördinerende taken zou kunnen vervullen.

Het bestuur van de Vereniging van Musea in Brabant acht het niet juist, dat de Provincie niet bereid is in te gaan op de aanbeveling van de begeleidingscommissie.

Juist bij het zoeken naar, en het formuleren van concrete oplossingen voor de gesignaleerde actuele knelpunten zou de Provincie vanuit haar coördinerende en stimulerende taak, zoals die ook is verwoord door de onderzoeksters van het museumproject, een belangrijke rol moeten gaan vervullen. Wij zijn van mening dat, nadat Noord-Brabant zolang heeft moeten wachten op het museumonderzoek en de resultaten daarvan, een inhoudelijke discussie over onze museumsituatie, waarbij problemen en knelpunten centraal staan, als logisch gevolg thans moet gaan plaatsvinden. Vandaar dat het bestuur van de Vereniging heeft besloten om deze notitie samen te stellen. Een notitie, die op beknopte wijze feiten registreert, en problemen realistisch en pragmatisch wenst te benaderen.

Een notitie tevens die in een kort tijdsbestek is geschreven, en die ongetwijfeld nog, in detail, nader onderbouwd en verfijnd moet worden. Maar wel een notitie op basis waarvan zowel het gehele museumveld in de provincie, alsook het college van Gedeputeerde Staten met elkaar in dialoog kan treden, teneinde te zoeken naar de gewenste oplossingen, die uiteindelijk kunnen leiden tot een in zijn totaliteit beter functionerend museumbestel in de provincie Noord-Brabant.

3. Notities bij een discussie.

Ook wij realiseren ons dat niet alle problemen oplosbaar zullen zijn. Waarschijnlijk echter is het ook niet noodzakelijk om alle problemen direct op te lossen.

Wat wij ons als uitgangspunt gesteld hebben is:

Hoe zouden we een aantal veranderingen kunnen aanbrengen in de huidige situatie, veranderingen die voor vele musea een beter vooruitzicht bieden voor een periode van minstens tien jaren. Deze periode is niet gekozen omdat we voor een langere termijn-politiek te bang zouden zijn, maar omdat we in de huidige economische situatie beter niet veel verder vooruit moeten zien.

Er zijn allerlei ontwikkelingen op het gebied van de overheidsbestedingen aan de gang en het schrijven van beleidsnotities die, voor de realisering ervan, diverse gecompliceerde maatregelen vragen in het financiële en juridische vlak, heeft op dit moment eigenlijk geen praktische betekenis.

Vereniging van Musea in Brabant

Toch willen we daarmee niet stellen dat wij met onze notities alleen maar noodverbanden willen aanleggen.

Integendeel! Wat we willen is dit:

- Inventariseren welke problemen zijn er;
- Aandragen van zo goed mogelijke oplossingen binnen de thans haalbare mogelijkheden.

Daardoor enige rust brengen in het totale bestel, zodat men weet waaraan men toe is en er weer plannen gemaakt kunnen worden.

Wij menen dat die rust belangrijk is voor de sfeer in de Noord-brabantse museumwereld. Er moet weer vertrouwen komen in de overheden waarmee men te maken heeft.

Anderzijds moet de overheid een raamwerk hebben dat te overzien is.

4. MUSEA IN NOORD-BRABANT

In Noord-Brabant komen musea voor in vele soorten en maten. Reeds zeer velen hebben zich over de definitie van het begrip 'museum' gebogen. Meest gebruikte en meest geciteerde definitie die taken en verantwoordelijkheden van het museum omschrijft is die, welke in 1974 door de Algemene Vergadering van de International Council of Museum (ICOM) werd vastgesteld:

'een museum is een permanente instelling, in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen'³⁾.

Een zeer universele, tevens alles omvattende definitie, maar met het doel musea hieraan te toetsen, toch weinig hanteerbaar. Wanneer we de gegevens gebruiken die ondermeer door het onderzoek van het museum-project zijn aangeleverd, dan kunnen we stellen dat het merendeel van de instellingen past in de volgende, globale omschrijving:

Musea zijn plaatsen waar objecten verzameld, behouden, en waar mogelijk, bestudeerd worden, welke vertellen over ons verleden, over ons heden, over de wereld waarin we leven. Door middel van exposities worden deze objecten getoond, met het doel om er naar te 'kijken', om informatie over te dragen, of om een bepaalde sfeer/herinnering op te roepen. Men kan gebruik maken van voorwerpen van kunst en kunstnijverheid, van objecten uit de natuur, de wereld van de techniek of van het leven van alledag.

Verscheidene musea zijn daarbij, als aanvulling op de presentatie, voorzien van (meest driedimensionale) objecten die, juist daarvoor gemaakt, dienen als dragers van de informatie (bv. maquettes, modellen, replica's en diorama's).

Ondanks dat passen in deze omschrijving, zijn er echter ook verschillen aan te geven tussen de musea.

Die worden in eerste instantie bepaald door een verschillende inhoudelijke gerichtheid:

men kan schilderijen tonen, historische voorwerpen, voorwerpen uit de natuur, ambachtelijke/technische voorwerpen, etc.

Vereniging van Musea in Brabant

Daarnaast kan een onderscheid worden gemaakt naar de wijze waarop musea inhoud geven aan de museale hoofdfuncties, namelijk enerzijds de behoudsfunctie verzamelen, documenteren, bewaren en conserveren en anderzijds de publieksgerichte functie (informatie en presentatie). Er zijn instellingen waar bepaalde taken in het geheel niet (meer) worden uitgevoerd. Daarbij kan het gaan om een bewuste keuze, bijvoorbeeld zoals bij zgn. bezoekerscentra, instellingen waar in beginsel niet wordt verzameld, maar wel (permanent) wordt geëxposeerd. Ook is het mogelijk dat voor bepaalde taken het museum niet over daartoe geëigend personeel beschikt (bijvoorbeeld met betrekking tot de wetenschappelijke taak), danwel is er sprake van een scheefgegroeide situatie: het museum voert een bepaalde taak niet meer uit vanwege gebrek aan voldoende financiële middelen.

Een derde verschil wordt bepaald door de grootte van de musea, een gegeven dat meestal ook een zekere weerslag heeft op het bezoekerscijfer en de bekendheid bij het publiek. Er zijn musea die nauwelijks de omvang van een huiskamer te boven gaan, andere hebben een vloeroppervlak van ettelijke duizenden vierkante meters. Vooral de voorbeelden uit de laatste groep, de grote musea dus, laten zich gemakkelijk inpassen in welke definitie dan ook. De kleinere instellingen bevinden zich soms in een randgebied tussen privé-verzameling en openbare collectie. Om allerlei twijfels zo veel mogelijk weg te werken zouden we een aantal minimale voorwaarden kunnen hanteren, waaraan men dergelijke kleine instellingen zou kunnen toetsen, opdat ze als museum, danwel als (niet-openbare) privé-collectie kunnen worden beschouwd. Minimale voorwaarden:

- Er moet een collectie aanwezig zijn of, onder andere in geval van de kleinere natuurhistorische instellingen (bezoekerscentra) een vaste presentatie met informatieve/educatieve toelichting.
- Er moet binnen een vaste behuizing een afzonderlijk vertrek zijn ingericht voor de permanente presentatie. Deze ruimte mag daarnaast geen tweede functie vervullen.
- De presentatie moet, op gezette tijden, voor het publiek toegankelijk zijn.

5. Musea, ingedeeld volgens thema

We kunnen musea indelen op basis van hun collecties en daarmee samenhangende activiteiten. De heer H.J. Verwiel deed dat onder meer in zijn boekje over de Brabantse musea ⁴⁾. Een dergelijke indeling willen ook wij hanteren, zij het dat de rubrieken enigszins zijn aangepast.

Musea , ingedeeld volgens thema:

a. Cultuurhistorische en kunstmusea.

Deze, op zich verschillende typen worden onder één noemer gebracht, omdat een aantal van de grotere instellingen beide kwaliteiten onder één dak herbergen (bijvoorbeeld het Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch en het Gemeentemuseum te Helmond).

Vereniging van Musea in Brabant

- b. Musea rondom het thema natuur.
Hiertoe rekenen wij ook de zogenaamde bezoekerscentra.
Niet meegerekend zijn planten- en dierentuinen.
- c. Musea voor religieuze kunst.
- d. Musea rondom het thema 'bedrijf en techniek'.
- e. Musea over het Brabantse platteland, in bijzonder het agrarische aspect daarvan.
- f. diversen.

Overigens, tal van musea bezitten collecties van de meest uiteenlopende aard. Bij de indeling is gekozen voor het hoofdbestanddeel van de collectie en het daaruit voortvloeiende beeld dat van het museum bestaat.

Uitgaande van deze indeling kunnen we de volgende lijst samenstellen:

a. Cultuurhistorische en kunstmusea ^{*)}

- 3. Aarle-Rixtel, Heemkamer 'Barthold van Heessel'
- 4. Alphen, Oudheidkundig Streekmuseum Alphen
- 5. Beek en Donk, 'Het Oude Raadhuis'
- 6. Bergeijk, Eicha Museum
- 7. Bergen op Zoom, Gemeentemuseum 'Het Markiezenhof'
- 8. Bergen op Zoom, In den Scherminckel
- 10. Breda, Stedelijk en Bisschoppelijk Museum
- 13. Deurne, Gemeentemuseum 'De Wieger'
- 19. Eindhoven, Museum Kempenland
- 20. Eindhoven, Stedelijk van Abbemuseum
- 22. Etten-Leur, Heemkundig Museum 'Jan uten Houte'
- 23. Geertruidenberg, Stedelijke Oudheidkamer 'De Roos'
- 25. Geldrop, Gemeentelijke Oudheidkamer
- 26. Goirle, Heemerf 'De Schutsboom'
- 27. Grave, Graafs Museum
- 30. Helmond, Gemeentemuseum Helmond
- 32. 's-Hertogenbosch, Museumke 'De Brabantse Poffer'
- 34. 's-Hertogenbosch, Museum Slager
- 36. 's-Hertogenbosch, Noordbrabants Museum
- 37. Heusden, Streekmuseum Land van Heusden en Altena
- 38. Hilvarenbeek, Museum de Schorsmolen/(Het Oude Ambacht)
- 40. Lage Mierde, Zuidnederlands Heemkundig Museum
- 42. St. Michielsgestel, Oudheidkundig Museum
- 43. Mierlo, Gemeentemuseum
- 44. Nieuw-Vossemeer, A.M. de Jonghuis
- 49. St. Oedenrode, Museum Sint Paulusgasthuis
- 51. Oirschot, Museum 'De Vier Quartieren'
- 52. Oss, Jan Cunencentrum
- 54. Oudenbosch, Nederlands Zouavenmuseum
- 56. Roosendaal, De Ghulden Roos
- 57. Someren, Oudheidkamer
- 59. Tilburg, Nederlands Textielmuseum

*) De nummers corresponderen met de nummering van de musea, zoals opgenomen in het Eindrapport van het 'Museumproject Noord-Brabant'; niet meer bestaande musea zijn in deze notitie niet meer opgenomen. Verscheidene (nieuwe) musea zijn toegevoegd.

Vereniging van Musea in Brabant

---

68. Willemstad, Ceramisch Museum
71. Zevenbergen, Oudheidkundig Museum 'Willem van Strijen'
73. Schijndel, Jan Heestershuis
76. Vught, Oudheidkamer Vught
78. Veldhoven(Zeelst), Gemeentelijk Museum 't Oude Slot
79. Sterksel, Peter van den Brakencentrum
80. Woudrichem, Visserij- en Cultuurhistorisch Museum
81. Werkendam, Biesboschmuseum
82. Eindhoven, Ton Smitshuis

b. Musea rondom het thema natuur

1. Asten, Natuurstudiecentrum en Museum Jan Vriends
14. Drimmelen, Biesbosch Bezoekerscentrum
18. Eindhoven, Milieu Educatie Centrum
46. Nistelrode, Bezoekerscentrum Slabroek
53. Oudenbosch, Natuurhistorisch en Vogelmuseum
60. Tilburg, Noordbrabants Natuurmuseum

c. Musea voor Religieuze Kunst

10. Breda, Stedelijk en Bisschoppelijk museum
39. Huijbergen, Wilhelmiënmuseum
64. Uden, Museum voor Religieuze Kunst
65. Valkenswaard, Museum van Gerwen-Lemmens

d. Musea rondom het thema 'bedrijf en techniek'

2. Asten, Nationaal Beiaardmuseum
9. Best, Klompenmuseum 'De Platijn'
15. Drunen, Lips Autotron
17. Eindhoven, Evoluon
21. Etten-Leur, Grafisch Historisch Centrum
24. Geldrop, Weverij Museum
41. Luijksgestel, Bakkerijmuseum 'De Grenswachter'
45. Nieuw-Vossemeer, Molenmuseum
48. St. Oedenrode, Oda Museum
59. Tilburg, Nederlands Textielmuseum
63. Tilburg, Schrift- en Schrijfmachinemuseum
66. Vught, Historische Genievezameling
67. Waalwijk, Nederlands Leder- en Schoenenmuseum
69. Wouw, Grafisch Museum 'In den Groenen Zonck'
70. Wouwse Plantage, Zijdemuseum 'Ter Zijde' (thans: Wouw)
72. Helmond, Helmonds Draaiorgelmuseum
74. Raamsdonksveer, Nationaal Automobielmuseum

e. Musea over het Brabantse platteland

16. Eersel, Streekmuseum 'De Acht Zaligheden'
29. Heeswijk-Dinther, Meierijsche Museumboerderij
31. Helmond, Jan Vissermuseum
- 50 Oirschot, Agrarisch museum 'Hand en Span'

Vereniging van Musea in Brabant

---

f. Diversen

- 11. Breda, Volkenkundig Museum 'Justinus van Nassau'
- 12. Cuijk, Amerikamuseum
- 55. Overloon, Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum
- 58. Tilburg, Koets- en Wagenmuseum 'Te Hooi en te Gras'
- 62. Tilburg, Volkenkundig Museum
- 75. Oosterhout, Speelgoedmuseum
- 77. Mierlo, Vredesmuseum

Een paar algemene conclusies kan men aan de hand van bovenstaand overzicht trekken.

Zo moeten we constateren dat er in de provincie Noord-Brabant een opmerkelijk aantal musea bestaat (ruim 80).

Ook kan men opmerken dat de diverse musea vrij gelijkmatig over de provincie zijn verspreid, hoewel toch hierbij aangetekend moet worden, dat de grootste concentratie aan musea ligt in Midden- en Oostbrabant. De cultuurhistorische en kunstmusea vormen de grootste groep. Het zal zaak zijn vooral deze groep aan een nauwkeurige beschouwing te onderwerpen.

Wie het museumveld in de provincie Noord-Brabant kent, zal tevens moeten vaststellen, dat een thematische ordening zoals hierboven weergegeven, nog te weinig houvast biedt om beleidsconclusies te trekken. Daarvoor is er binnen de rubrieken nog te veel verschil tussen de musea onderling.

Naast een kwantitatieve benadering is daarom ook een meer kwalitatieve beschouwing noodzakelijk.

6. Een indeling op basis van de huidige personele beheersstructuur

Een museum met een kleinere of minder belangrijke collectie wordt anders geleid, en heeft andere functies dan een grotere instelling. Bij een nadere analyse van musea is nu de vraag, wat we moeten meten, om iets meer (en zinvols) te kunnen zeggen over die musea.

Op zich genomen zijn er wel wat criteria te bedenken, maar het is erg moeilijk die zo objectief mogelijk te hanteren.

We zouden bijvoorbeeld uit kunnen gaan van de collectie. De betekenis (het belang) daarvan is een belangrijke richtlijn voor het aanzien van een museum.

Verder is het belangrijk wat een museum rondom een collectie aan activiteiten ontwikkelt, zoals ondermeer met betrekking tot de presentatie en educatieve programma's.

Ook zouden we kunnen kijken naar de kwaliteit van de huisvesting (zowel presentatieruimten, alsook het depôt), alsmede de gedegenheid en bewerking van de registratie en de documentatie, het karakter, kwaliteit en frequentie van de wissel-tentoonstellingen en de aard en kwaliteit van de publieksgerichte activiteiten.

Uit de hantering van begrippen als 'het belang', 'aard' en 'karakter' blijkt echter al, dat bij het meten subjectieve criteria wel eens een grotere rol zouden kunnen gaan spelen dan wenselijk is.

Om toch enig houvast te hebben moeten we uitgaan van een hypothese en wel die, dat musea met meer 'gewicht' in de loop der jaren waarschijnlijk een meer professionele status hebben gekregen dan anderen.

Vereniging van Musea in Brabant

Heel riskant is die hypothese niet, want globaal genomen bestaat de indruk dat er enige samenhang bestaat tussen de betekenis van het museum en het actuele aantal gekwalificeerd, professioneel personeel.

Uitgaande van deze hypothese is nu op basis van de personele invulling door ons een tweede overzicht samengesteld. Het is weliswaar niet uitgesloten, dat het navolgende overzicht enige bijstelling zou behoeven, maar voor het samenstellen van deze notitie kan men onzes inziens hiermee uit de voeten.

Op basis van de huidige personele invulling kunnen we dan drie groepen van musea onderscheiden, te weten:

GROEP A. : Professioneel bemande musea

GROEP B. : Semi-professioneel bemande musea

GROEP C. : Niet-professioneel bemande musea

Over dat begrip 'professioneel bemand' moeten we dan nog iets meer zeggen, dit om misverstanden te voorkomen.

Onder 'professioneel bemand' wordt verstaan, dat de instelling medewerkers in vast dienstverband heeft, die museaal-inhoudelijk, en/of ten aanzien van de de bedrijfskundige taken, deskundig zijn inzake museumbeheer.

Voor een klein(er) museum liggen de eisen met betrekking tot de deskundigheid die aan de medewerkers gesteld mag worden lager dan bij een grotere instelling.

- . PROFESSIONEEL BETEKENT DERHALVE NIET, DAT HIERMEE UITSLUITEND EEN
- . PROFESSIONELE BEZETTING OP ACADEMISCH OF DAARAAN GELIJKWAARDIG
- . NIVEAU WORDT BEDOELD. HET BEGRIP 'PROFESSIONEEL' HOUDT IN DIT
- . VERBAND OOK GEEN KWALITATIEVE BEOORDELING IN TEN AANZIEN VAN MUSEAAL-
- . INHOUDELIJKE ASPECTEN VAN HET MUSEUM.

Onder 'semi-professioneel bemand' wordt verstaan dat er sprake is van een in meer of mindere mate marginale professionele invulling, bijvoorbeeld alléén in de bedrijfskundige sfeer, terwijl over de museaal-inhoudelijke deskundigheid wel beschikt kan worden, evenwel niet binnen een vast dienstverband, maar geheel of gedeeltelijk op basis van vrijwillige dienstverlening.

'niet-professioneel bemand' noemen we die musea, welke zo goed als geheel op vrijwilligers zijn aangewezen.

Binnen deze categorie kunnen zich musea bevinden die, doordat zij kunnen beschikken over onder andere W.S.W.-medewerkers, belast met een breed takenpakket, zich bewegen in de richting van 'niet-professioneel bemand' naar 'semi-professioneel bemand' museum. Dit onderscheid is door middel van een sub-onderverdeling binnen groep C aangegeven.

Op basis van bovenstaande criteria kunnen we onderstaand overzicht samenstellen:

GROEP A :

7. Bergen op Zoom, Gemeentemuseum 'Het Markiezenhof'
10. Breda, Stedelijk en Bisschoppelijk Museum
11. Breda, Volkenkundig Museum 'Justinus van Nassau'

Vereniging van Musea in Brabant

---

13. Deurne, Gemeentemuseum 'De Wieger'
14. Drimmelen, Biesbosch Bezoekerscentrum
15. Drunen, Lips Autotron
17. Eindhoven, Evoluon
18. Eindhoven, Milieu Educatie Centrum
19. Eindhoven, Museum Kempenland
20. Eindhoven, Stedelijk van Abbemuseum
30. Helmond, Gemeentemuseum Helmond
36. 's-Hertogenbosch, Noordbrabants Museum
46. Nistelrode, Bezoekerscentrum Slabroek
52. Oss, Jan Cunencentrum
55. Overloon, Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum
59. Tilburg, Nederlands Textielmuseum
60. Tilburg, Noordbrabants Natuurmuseum
62. Tilburg, Volkenkundig Museum
67. Waalwijk, Nederlands Leder- en Schoenenmuseum
74. Raamsdonksveer, Nationaal Automobielmuseum

GROEP B :

1. Asten, Natuurstudiecentrum en Museum Jan Vriends
2. Asten, Nationaal Beiaardmuseum
12. Cuijk, Amerikamuseum
34. 's-Hertogenbosch, Museum Slager
39. Huijbergen, Wilhelmiëtenmuseum
51. Oirschot, Museum 'De Vier Quartieren'
54. Oudenbosch, Nederlands Zouavenmuseum
56. Roosendaal, Museum 'De Ghulden Roos'
64. Uden, Museum voor Religieuze Kunst
65. Valkenswaard, Museum van Gerwen-Lemmens
81. Werkendam, Biesboschmuseum

GROEP C :

16. Eersel, Streekmuseum 'De Acht Zaligheden'
22. Etten-Leur, Heemkundig Museum 'Jan uten Houde'
25. Geldrop, Gemeentelijke Oudheidkamer
27. Grave, Graafs Museum
29. Heeswijk-Dinther, Meierijsche Museumboerderij
66. Vught, Historische Genieverzameling
80. Woudrichem, Visserij- en Cultuurhistorisch Museum

.....

3. Aarle-Rixtel, Heemkamer 'Barthold van Heessel'
4. Alphen, Oudheidkundig Streekmuseum Alphen
5. Beek en Donk, 'Het Oude Raadhuis'
6. Bergeijk, Eicha Museum
8. Bergen op Zoom, In den Scherminckel
9. Best, Klompenmuseum 'De Platijn'
21. Etten-Leur, Grafisch Historisch Centrum
23. Geertruidenberg, Stedelijke Oudheidkamer 'De Roos'
24. Geldrop, Weverijmuseum
26. Goirle, Heemerf 'De Schutsboom'
31. Helmond, Jan Vissermuseum

Vereniging van Musea in Brabant

---

32. 's-Hertogenbosch, Museumke 'De Brabantse Poffer'
37. Heusden, Streekmuseum Land van Heusden en Altena
38. Hilvarenbeek, Museum De Schorsmolen
40. Lage Mierde, Zuidnederlands Heemkundig Museum
41. Luijksgestel, Bakkerijmuseum 'De Grenswachter'
42. St. Michielsgestel, Oudheidkundig Museum
43. Mierlo, Gemeentemuseum
44. Nieuw-Vossemeer, A.M. de Jonghuis
45. Nieuw-Vossemeer, Molenmuseum
48. St. Oedenrode, Oda Museum
49. St. Oedenrode, Museum Sint-Paulusgasthuis
50. Oirschot, Agrarisch Museum Hand en Span
53. Oudenbosch, Natuurhistorisch en Vogelmuseum
57. Someren, Oudheidkamer
58. Tilburg, Koets- en Wagenmuseum 'Te Hooi en te Gras'
63. Tilburg, Schrift- en Schrijfmachinemuseum
68. Willemstad, Ceramisch Museum
69. Wouw, Grafisch Museum 'In den Groenen Zonck'
70. Wouwse Plantage, Zijdemuseum 'Ter Zijde' (thans: Wouw)
71. Zevenbergen, Oudheidkundig Museum 'Willem van Strijen'
72. Helmond, Helmonds Draaiorgelmuseum
73. Schijndel, Jan Heestershuis
75. Oosterhout, Speelgoedmuseum
76. Vught, Oudheidkamer Vught
77. Mierlo, Vredesmuseum
78. Veldhoven (Zeelst), Gemeentelijk Museum 't Oude Slot
79. Sterksel, Peter van den Brakencentrum
82. Ton Smiÿshuis.

7. De musea, ondergebracht in een matrix

Aan de hand van een matrix met de gegevens van hoofdstuk 5 en 6 kunnen we een meer gedetailleerd overzicht krijgen van het Brabantse museumaanbod. (zie pagina 16/17).

Analyseren we deze gegevens, waarbij tevens gebruik gemaakt moet worden van de feitelijke gegevens uit het eindrapport Museumproject Noord-Brabant, andere publikaties en ervaringsgegevens, dan kan men een aantal voorlopige conclusies trekken:

Met betrekking tot de onderverdeling naar thema

a. Cultuurhistorische en kunstmusea

Er is een redelijk goede spreiding van historische en kunstmusea over de provincie, ook wanneer we ons enkel door het professionele criterium laten leiden.

Opmerkelijk is de grote hoeveelheid musea binnen deze categorie, die op basis van niet-professionaliteit functioneert.

b. Musea rondom het thema natuur

Er zijn drie natuurhistorische musea in Midden- en Oost Brabant. Twee ervan liggen in een vrij toegankelijk natuurgebied. In geheel West-Brabant bevindt zich slechts één, niet-professioneel bemand, natuurhistorisch museum.

Vereniging van Musea in Brabant

Eén van deze instellingen heeft zichzelf het predikaat 'Noord-brabants' meegegeven. Dit kan men verantwoordt doordat de collectie breder van opzet is dan van de andere instellingen, en ook binnen het presentatiebeleid tracht men hieraan vorm te geven.

c. Musea voor religieuze kunst

Eigenlijk kan men slechts één museum professioneel noemen, als we de hierboven gegeven omschrijving hanteren. Het Bisschoppelijk Museum van Breda vormt samen met het (cultuur-historisch) Stedelijk Museum één geheel.

Een minder stringente hantering van het criterium dienstverband, brengt zowel het museum te Valkenswaard, als ook te Uden onder de noemer van professioneel.

d. Musea rondom het thema 'bedrijf en techniek'

Voor de technische musea geldt, mutatis mutandis, hetzelfde als voor de historische musea, met dien verstande, dat met betrekking tot de spreiding geconstateerd moet worden, dat zich in West-Brabant een beperkt aantal musea van 'bedrijf en techniek' bevinden.

e. Musea over het Brabantse platteland

Opmerkelijk is, dat de agrarische/landbouw musea allen functioneren binnen de grenzen van de niet-professionaliteit. Wel moet men daarbij opmerken, dat enkele grotere historische musea ook een soms niet onaanzienlijke deelcollectie over dit onderwerp hebben.

f. Diversen

In totaliteit geen conclusies te trekken. In hoofdstuk 8 worden de musea afzonderlijk belicht.

Met betrekking tot de verdeling naar 'status'

Aan de hand van het 2e overzicht kan men vaststellen, dat de actuele situatie in Noord-Brabant op een totaliteit van ruim 80 musea, waarvan gegevens bij de vereniging bekend zijn, zo'n 20 professioneel bemande instellingen kent.

Het aantal semi-professioneel bemande musea is ongeveer de helft van het aantal professioneel bemande musea.

Een zeer groot deel van het totaal aan musea en oudheidkamers in deze provincie behoort tot de categorie van niet-professioneel bemand.

Wanneer we nu op de museum-matrix een financieel plaatje zouden leggen, dan kunnen we constateren dat vooral de musea uit de groep A en, in mindere mate, groep B door de overheid worden gefinancierd. De musea uit groep C profiteren maar spaarzaam en, gezien in het totaal aan bestedingen, uiterst zijdelings van overheidsmiddelen. Als we er dus vanuitgaan dat deze groep musea t.a.v. de financiële consequenties met betrekking tot een of andere overheid slechts marginale druk uitoefenen, kan men stellen dat de overheid in Noord-Brabant feitelijk met 30-34 musea van doen heeft, ten aanzien waarvan men mogelijk geconfronteerd kan worden met (aanzienlijke) structurele financiële maatregelen.

We constateren tevens dat het vooral de grote(re) gemeenten zijn die de lasten van een museum dragen.

Vereniging van Musea in Brabant

	a. <u>(cultuur) historische</u> <u>en kunstmusea</u>	b. <u>musea rondom het</u> <u>thema natuur</u>	c. <u>musea voor</u> <u>religieuze kunst</u>
GROEP A PROFESSIONEEL BEMANDE MUSEA ○	7. B. op Z., Markiezenhof 10. Breda, Sted. en B. Mus. 13. Deurne, De Wieger 19. E'hoven, Kempenland 20. E'hoven, Van Abbe 30. Helmond, Gemeentem. H. 36. 's-Bosch, Nrd.Br. Mus. 52. Oss, Jan Cunencentrum 59. Tilburg, Ned. Textielm.	14. Drimmelen, Biesb.Bez.Cent. 18. E'hoven, Mil. Educ. Centr. 46. Nistelr. Bez. Slabroek 60. Tilburg, Nrd.Br.Natuurm.	10. Breda, Sted. en B. Mus.
GROEP B SEMI-PROFESSIOEEL BEMANDE MUSEA □	34. s'-Bosch, Slager 51. Oirschot, Vier Quartier. 54. O'Bosch, Ned. Zouavenm. 56. R'daal, De Ghulden Roos 81. W'dam, Biesboschmuseum	1. Asten, Nat.Stud. Centrum	39. Huijbergen, Wilhelm.mus 64. Uden, Mus. Religieuzek. 65. V'waard, V. Gerwen L.
GROEP C NIET-PROFESSIOEEL BEMANDE MUSEA ▽	22. E-Leur, J. uten Houte 25. Geldrop, Gem. Oudheidk. 27. Grave, Graafs Museum 80. W'drichem, Vis-Cult.mus. ..... 3. A-Rixtel, Heemk.B.v.H. 4. Alphen, Oudh. Streekm. 5. B.en Donk, Oude Raadhuis 6. Bergeijk, Eicha museum 8. B. op Z., Scherminckel 23. G'berg, De Roos 26. Goirle, De Schutsboom 32. 's-Bosch, Br. Poffer 37. Heusden, L.v.H. en Alt. 38. H'beek, De Schorsmolen 40. L.Mierde, Z.Ned.Heemkm. 42. St.Michielsg., Oudheidk. 43. Mierlo, Gemeentemuseum 44. N.Vossemeer, A.M.d.Jongh 49. St.Oedenrode, Paulusg. 57. Someren, Oudheidkamer 68. W'stad, Ceramischmuseum 71. Z'bergen, W. v. Strijen 73. Schijndel, J.Heestersh. 76. Vught, Oudheidk. Vught 78. Veldhoven/Zeelst, 't Oude Slot 79. Sterksel, P.v.d.Brakenc. 82. E'hoven, Ton Smitshuis	53. O'Bosch, Nat.his.en Vogelm.	

Vereniging van Musea in Brabant

d. <u>musea rondom het thema</u> <u>bedrijf en techniek</u>	e. <u>musea over het</u> <u>Brabantse platteland</u>	f. <u>diversen</u>	
15. Drunen, Lips Autotron 17. E'hoven, Evoluon 59. Tilburg, Ned. Textielm. 67. Waalwijk, Schoenenmus. 74. R'veer, Nat.Automobielm.		11. Breda, Volkenk. Museum 55. Overloon, Oorlogs-Verz.m 62. Tilburg, Volkenk.Museum	GROEP A PROFESSIONEEL BEMANDE MUSEA ☐
2. Asten, Nat. Beiaardmus.		12. Cuijk, Amerikamuseum	GROEP B SEMI-PROFESSIOEEL BEMANDE MUSEA ☐
66. Vught, His. Genieverz. ..... 9. Best, Klompenmuseum 21. E-Leur, Grafisch His.C. 24. Geldrop, Weverijmuseum 41. Luijkgestel, Bakkerijm. 45. N-Vossemeer, Molennus. 48. St.Oedenrode, Odamuseum 63. Tilburg, Schr.-Schrijfm. 69. Wouw, In den Groenen Z. 70. Wouwse Plantage, Ter Z. 72. Helmond, Orgelmuseum	16. Eersel, Acht Zaligheden 29. H.Dinther, Mus.Boerderij 31. Helmond, J.Vissermuseum 50. Oirschot, Hand en Span	58. Tilburg, Koets-Wagenm. 75. Oosterhout, Speelg.mus. 77. Mierlo, Vredesmuseum	GROEP C NIET-PROFESSIOEEL BEMANDE MUSEA ☐

Vereniging van Musea in Brabant

Dit sluit enigszins aan bij de conclusies uit het eindrapport, waarin de onderzoeksters stellen, dat de gemeentelijke overheid de eerst-aangewezen is om de exploitatie van musea te betalen. (Verder in deze notitie komen we hierop terug).

De Rijksoverheid (ministerie van W.V.C) draagt thans op een zeer bescheiden wijze zorg voor enkele musea in Noord-Brabant.

Eén museum komt volledig voor rekening van het Rijk, t.w.:

Het Volkenkundig Museum 'Justinus van Nassau' te Breda (dependance van het Rijksmuseum voor volkenkunde te Leiden).

Daarnaast ontvangen twee musea, op basis van een koppelsubsidie, jaarlijks een rijksbijdrage in het exploitatietekort, t.w. het Noord-brabants Museum te 's-Hertogenbosch, en het Noordbrabants Natuurmuseum te Tilburg, (resp. f 105.000,-- en f 20.000,--/jaar).

Op zich is er voor de financiering door de gemeentelijke overheid wel iets te zeggen. Vooral de grotere gemeenten hebben een extra verantwoordelijkheid ten aanzien van de regio. Het is een politieke keuze hoe men met die verantwoordelijkheid omgaat.

Toch kunnen er in dit vlak gemakkelijk problemen ontstaan, zoals ook de onderzoeksters van het museumproject vaststelden.

Soms kunnen gemeenten namelijk tengevolge van een historisch gegroeide situatie geconfronteerd worden met één of meer musea binnen hun grenzen, waarbij volledige financiële participatie percentage-gewijs een dusdanige belasting vormt van het gemeentelijke budget, dat de verantwoordelijkheid eigenlijk niet te dragen valt. Ook op dit punt lijkt het gemakkelijk om te stellen, dat in zo'n geval een hogere overheid financieel zou moeten bijspringen, maar de consequenties van een dergelijke regeling zouden wel eens bizar kunnen zijn. Gemeenten zouden dan namelijk musea als prestige-objecten kunnen gaan beschouwen (wat ongetwijfeld ook nu al enigszins gebeurt) en de financiële problemen kunnen afwentelen. Een (wettelijke) regeling die een dergelijke ontwikkeling zou stimuleren zou dan ook uiterst onverstandig zijn.

Toch zijn er, wanneer men de museum-matrix bekijkt, een aantal probleemgevallen aan te wijzen, in bijzonder in de groepen A en B.

Het zou goed zijn wanneer reeds nu, binnen het bestek van deze notities, suggesties kunnen worden aangedragen welke een aanzet tot een oplossing kunnen bieden.

Bij het bedenken van een dergelijke oplossing zijn er eigenlijk maar twee mogelijkheden, de eerste is die, waarbij bestaande en soms uiterst florerende initiatieven domweg beëindigd moeten worden en, simpel gezegd, het recht van de sterkste zegeviert.

De tweede mogelijkheid is, te bekijken in hoeverre deze initiatieven een dusdanig belangrijke rol spelen in het totale museumbestel van deze provincie om vervolgens te bezien of er andere, en onzes inziens méér aan te bevelen oplossingen, bijvoorbeeld in de financiële sfeer, gevonden kunnen worden.

Het is daarbij van belang, dat binnen alle drie de groepen, de musea ook afzonderlijk nader onder de loupe worden genomen. Daarbij zullen wij niet moeten schromen, willen wij aan een dergelijke 'toetsing' enige betekenis toekennen, de musea op een kritische wijze te bezien. Wij realiseren ons dat, voor een Vereniging van Musea in Brabant, waarbij veel van deze musea als lid zijn aangesloten, dat geen eenvoudige zaak is.

Vereniging van Musea in Brabant

Het behartigen van de belangen van de musea (resp. van de aangesloten leden) zou daarmee wel eens in botsing kunnen komen.

Toch hebben wij gemeend, gelet op het generale belang van een goed functionerend museumbestel in Noord-Brabant, een dergelijke analyse in deze notitie te moeten opnemen teneinde, als vervolg daarop, aanbevelingen voor verbeteringen en correcties van het Brabantse museumbestel te kunnen formuleren.

Kortom, we zullen de museum-matrix, zoals weergegeven op pagina 12, gaan beoordelen naar de actuele situatie, en ons de vraag stellen of alle aangeduide instellingen, op basis van personele gegevens alsmede de betekenis die wij aan die musea menen te mogen toekennen, in de groep horen, waarin we ze hebben ingedeeld.

8. De afzonderlijke musea

Onderstaande opsomming tracht, in telegramstijl, een zo beknopt mogelijk overzicht te geven van de knelpunten en problemen.

Kwalificaties in de zin van 'goed' en 'slecht' etc. zijn achterwege gelaten wanneer die niet noodzakelijk zijn. Andere feitelijke gegevens kan men op diverse plaatsen elders vinden.

Hierbij dient tevens aangetekend te worden, dat de opmerkingen uitsluitend betrekking hebben op de individuele problemen en positie van het betrokken museum.

Het belang respectievelijk de betekenis van de collectie, en/of de actuele onduidelijkheid inzake financiële participatie van andere overheden dan de reeds thans bij het museum betrokken overheid, vormden de uitgangspunten om bepaalde musea, in kort bestek, onder de loupe te nemen.

Bij de overige musea wordt binnen het kader van deze notitie vermeld: 'geen opmerkingen'.

'Geen opmerkingen' wil overigens niet zeggen dat het onderhavige museum probleemloos door het leven gaat. Echter, binnen het kader van deze notitie achten wij het niet relevant opmerkingen te plaatsen.

Ook de specifieke problemen, welke bijvoorbeeld kenmerkend zijn voor de instellingen uit groep C, zijn in onderstaand overzicht niet verwerkt, aangezien oplossingen voor die problematiek verder reiken dan een individuele benadering (o.a. gebrek aan deskundigheid, zowel m.b.t. het museumbeheer, als ook de publieksgerichte activiteiten).

1. ASTEN, Natuurstudiecentrum en Museum Jan Vriens

Dit natuurhistorisch museum bevindt zich tesamen met het Nationaal Beiaardmuseum in één gemeenschappelijke huisvesting.

Zie verder nr. 2, Nationaal Beiaardmuseum.

2. ASTEN, Nationaal Beiaardmuseum

Beide musea, die afzonderlijk in bestuurlijk en museaal-inhoudelijk opzicht autonoom zijn, worden gezamenlijk geconfronteerd met eenzelfde problematiek.

Hoewel het hier belangwekkende musea betreft, steunen zij met name ten aanzien van de museaal-inhoudelijke taken in belangrijke mate op vrijwillige dienstverlening. Een situatie, welke op langere termijn onzes inziens niet gecontinueerd kan worden.

Vereniging van Musea in Brabant

Gezien de belangwekkendheid van de musea, ook gezien vanuit toeristisch opzicht, zou hier zeker wat aan gedaan moeten worden. Een dreigend probleem voor de korte en middellange termijn is, dat ten aanzien van de overige personele bezetting, met name een belangrijke groep WSW-medewerkers, de numerieke inzet hiervan wel eens zijn langste tijd gehad zou kunnen hebben, indien volledige doorberekening ten laste van het museum zou gaan plaatsvinden.

Men zal dan met aanzienlijk grotere financiële lasten voor de toekomst rekening moeten houden, waarbij het de vraag zal zijn of de gemeente Asten in staat blijft, voor beide musea, die ongetwijfeld de komende jaren nog verder zullen expanderen, de hieruit voortvloeiende zwaardere financiële last te dragen.

Een analyse van de mogelijkheden om aanvullende, structurele, financiële bijdragen te ontvangen van de provincie en/of het Rijk, levert onzes inziens een somber beeld op.

Wij vragen ons dan ook oprecht af, of niet binnen afzienbare tijd oplossingen geformuleerd dienen te worden, opdat niet de continuïteit van één van beide, danwel van beide musea, in gevaar wordt gebracht. Het vinden van een voor alle partijen passende oplossing zal geen eenvoudige opgave zijn.

Wij achten het aan te bevelen dat, na overleg met, en instemming van betrokken partijen, een onafhankelijk onderzoek zou moeten plaatsvinden opdat op basis daarvan beleidsmatige aanbevelingen voor de lange termijn kunnen worden geformuleerd betreffende museaal-inhoudelijke, huisvestings, en financiële/personele aspecten van beide musea.

3. AARLE-RIXTEL, Heemkamer 'Barthold van Heessel'

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

4. ALPHEN, Oudheidkundig Streekmuseum Alphen

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

5. BEEK EN DONK, 'Het Oude Raadhuis'

Collectie is uiterst beperkt, het museaal beheer eveneens.

Advies: bij handhaving van de bestaande beheersstructuur de museale activiteiten beëindigen, en een kwalitatieve selectie uit de collectie onderbrengen in vitrines in het gemeentehuis of ander openbaar gebouw.

6. BERGELJK, Eicha Museum

Collectie rechtvaardigt continuïteit als niet-professioneel bemand museum. Een ruimere huisvesting wordt evenwel noodzakelijk geacht.

7. BERGEN OP ZOOM, Gemeentemuseum 'Het Markiezenhof'

De krappe financiële mogelijkheden van de gemeente Bergen op Zoom (46.000 inwoners) brengt een goed functioneren van het gemeentemuseum 'Het Markiezenhof' in gevaar. Hoewel 'Het Markiezenhof' voor deze middelgrote gemeente een zware belasting betekent, geeft de betekenis van het museum echter alle aanleiding om te zoeken naar voldoende financiële mogelijkheden om de identiteit én het functioneren van het museum zo optimaal mogelijk in stand te houden.

8. BERGEN OP ZOOM, In den Scherminckel

Collectie zou beter op zijn plaats zijn in het Markiezenhof, waar het selectief zou kunnen worden getoond.

Vereniging van Musea in Brabant

---

9. BEST, Klompenmuseum 'De Platijn'

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

10. BREDA, Stedelijk en Bisschoppelijk Museum

De collecties van beide musea zouden presentatie-technisch geheel moeten worden geïntegreerd. Evenwel, de huidige huisvesting van dit museum is, gelet op de belangrijkheid van de collectie, in alle opzichten volstrekt ontoereikend.

Daarnaast is er onvoldoende personeel om zelfs de meest primaire, en met name de op publiek gerichte, museumtaken adequaat te kunnen vervullen.

Besluiteloosheid van het Bredase gemeentebestuur ten aanzien van het bereiken van praktische oplossingen voor deze problemen zou er wel eens toe kunnen leiden, dat een potentiëel belangrijk museum, dat één van de betere collecties van onze provincie herbergt, gedoemd is haar activiteiten te staken.

Daarnaast zou het bestuur/directie van het museum een duidelijke visie en prioriteitenstelling voor de middellange en lange termijn moeten ontwikkelen.

Een verhoging van de gemeentelijke bijdrage in het exploitatie-tekort is voor de toekomst van dit museum noodzakelijk en verantwoord, dit mede gerelateerd aan inspanningen die andere steden in Noord-Brabant zich voor hun museum getroosten.

11. BREDA, Volkenkundig Museum 'Justinus van Nassau'

Volgens de volkenkundige sectornota 'Omdat het om mensen gaat'⁵⁾ zal naast de volkenkundige musea in de Randstad, met betrekking tot het minimale gespreide volkenkundige museumaanbod in de overige regio's, voor wat betreft de regio Zuid, dienen te worden gekomen tot een vorm van samenwerking, leidend tot één geconcentreerd punt van volkenkundig museumaanbod.

Een dergelijk volkenkundig concentratiepunt wordt van nationaal belang geacht, hetgeen is gebaseerd op de functies, taken en activiteiten die een dergelijk museum in de betrokken regio vervult.

Wij hechten een groot belang aan de totstandkoming van een goed toegerust volkenkundig museum in Noord-Brabant.

Daarbij is het voor de vereniging betrekkelijk indifferënt, voor welke lokatie uiteindelijk gekozen wordt.

Volgens bovengenoemde sectornota zou de verantwoordelijkheid voor en de financiering van het geconcentreerd volkenkundig museumaanbod moeten liggen bij de Rijksoverheid.

De problematiek van dit museum wordt thans, in samenhang met het Volkenkundig Museum te Tilburg (nr. 62), bekeken door respectievelijk de hierbij betrokken gemeenten, het Rijk en, op passieve wijze, de Provincie Noord-Brabant.

Een nadere uitwerking van deze problematiek lijkt daarom binnen het kader van deze notitie niet zinvol.

Bij de definitieve keuze (door WVC) van de vestigingsplaats, zullen diverse factoren gewogen moeten worden, o.a. op het gebied van de huisvesting, samenstelling en betekenis van de collectie, personele mogelijkheden, mogelijkheden van samenwerking met andere instituten.

Daarbij zal onzes inziens eveneens gewogen moeten worden, de mate waarin de lokale overheid, binnen welke grenzen het volkenkundig museum zal worden gehuisvest, bereid is een financiële bijdrage te leveren in de exploitatielasten van dat museum.

Vereniging van Musea in Brabant

Een constructie, waarbij beide musea opgaan in één museum (te Tilburg of Breda) waarbij daarnaast, in de andere gemeente, een afzonderlijke volkenkundige tentoonstellingsdienst wordt opgericht, achten wij, om bedrijfskundige en financiële redenen, geen aan te bevelen oplossing.

12. CUIJK, Amerikamuseum

Hoewel geen sprake van een actuele noodsituatie, bestaat er toch grote onzekerheid over de financiële basis van dit museum. De kapitaalslast van de huisvesting drukt zwaar op de gemeentelijke begroting, en een volledige doorberekening ten laste van het museum zal andere noodzakelijke exploitatie-uitgaven te zwaar onder druk zetten.

Ontstaansgeschiedenis en collectie rechtvaardigen echter wel het bestaan van dit museum, waarvoor de gemeente Cuijk zich ook garant zou moeten stellen.

Met nadruk willen wij er dan ook voor pleiten dat de gemeente Cuijk binnen haar grenzen zoekt naar wegen om een passende oplossing te vinden voor de financiële problematiek van de huisvesting. Dit omdat, in relatie tot het totale museumgebeuren, de huisvestingslasten een onevenredige druk uitoefenen op het totaal van de exploitatieuitgaven. Een oplossing die mede zou kunnen bijdragen in het creëren van enige financiële ruimte voor de aanstelling van een (WSW)-medewerker ten behoeve van de publiekstaak van dit museum.

Mede met het oog op de toekomst is het wellicht gewenst, om voor meer museaal-inhoudelijke begeleiding een 'dochterrelatie' aan te gaan met een groter volkenkundig museum.

13. DEURNE, Gemeentemuseum 'De Wieger'

De exploitatiebegroting van dit museum bedroeg tot voor kort f 400.000,--. Dit bedrag moest recentelijk, vanwege de financiële draagkracht van de gemeente, teruggebracht worden tot f 300.000,--.

Het voortbestaan van het museum komt hierdoor in het gedrang. Echter, dit museum is met zijn collectie sterk gebonden aan de gemeente Deurne, dit vanwege de relatie met de grondlegger van het museum, de medicus-kunstenaar-verzamelaar Hendrik Wiegersma.

Tot de collectie van het museum behoort tevens de zgn. Wiegersma collectie, die oorspronkelijk eigendom was van de provincie, maar waarvan het eigendom bij Statenbesluit van april 1978 werd overgedragen aan de gemeente Deurne. Onzes inziens zouden er naar beleidsmatige oplossingen gezocht moeten worden, die enerzijds het voortbestaan van het museum in Deurne kunnen garanderen, en anderzijds de financiële last voor de gemeentelijke begroting aanvaardbaar maken.

Ter overbrugging van de periode, waarbinnen door de gemeente Deurne een passende oplossing gevonden zou moeten worden, willen wij hier pleiten voor een, van provinciewege, aanvullende subsidie, dit voor een maximale periode van 10 jaren (zie tevens hoofdstuk 11, conclusies en aanbevelingen).

14. DRIMMELEN, Biesbosch Bezoekerscentrum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

15. DRUNEN, Lips Autotron

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

Vereniging van Musea in Brabant

---

16. EERSEL, Streekmuseum 'De Acht Zaligheden'

Dit museum is zeer nauw verbonden met de identiteit van de streek. Enige versterking van dit museum, te realiseren door financiële steun van de zaligheidsgemeenten is aan te bevelen, en wellicht noodzaak om continuïteit op lange termijn te kunnen garanderen.

17. EINDHOVEN, Evoluon

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

18. EINDHOVEN, Milieu Educatie Centrum (MEC)

Professioneel natuurhistorisch educatief centrum, waarin opgenomen een natuurhistorisch museum. Volgens de WVC sectornota 'Een zaak van leven en dood'⁶⁾ zal het museumdeel van het MEC de functie van 'natuurhistorisch regionaal kernmuseum' moeten gaan vervullen.

Door een gerichte collectievorming wordt er naar gestreefd, binnen zo kort mogelijke termijn daadwerkelijk inhoud te geven aan deze taakstelling.

Bij het opbouwen/uitbreiding van de collectie is het aan te bevelen dat met betrekking tot de verzamelterreinen overleg plaatsvindt met Museum Kempenland.

Zie tevens toelichting bij nr. 60.

19. EINDHOVEN, Museum Kempenland

Dit museum heeft lange tijd in een achterstand-positie verkeerd.

Het zal ook nu nog een zware opgave zijn, om binnen de oorspronkelijke opzet en doelstellingen een reële uitbouw te realiseren. Toch lijkt er in een stad als Eindhoven plaats voor een cultuurhistorisch museum.

Door de beslissingen van de laatste jaren, o.a. met betrekking tot de aanstelling van een directeur, alsmede tot de her-huisvesting heeft de gemeente Eindhoven in wezen verantwoordelijkheid genomen voor dit museum. De daaruit voortvloeiende personele en financiële consequenties heeft men echter nog niet naar rato willen trekken.

Indien echter op korte termijn geen oplossing hiervoor wordt gevonden, moet gevreesd worden dat museum Kempenland kwalitatief zal achterblijven ten opzichte van de gewenste situatie.

Indien geen extra middelen kunnen worden vrijgemaakt, zal een oplossing gevonden moeten worden door ofwel te komen tot herverdeling van de middelen welke thans door de gemeente aan de diverse Eindhovense museale, en exposerende instellingen ter beschikking worden gesteld, ofwel te komen tot de oprichting van een dienst musea, die door een betere efficiency zonder al te grote kostenstijging tot betere resultaten zal kunnen komen.

20 EINDHOVEN, Stedelijk van Abbemuseum

De vraag is gerechtvaardigd, of er van rijkswege geen financiële middelen zouden moeten komen, o.a. voor de aankoop van hedendaagse (internationale) beeldende kunst. Dit zou voor Eindhoven een financiële verlichting kunnen betekenen, die vervolgens aangewend zou kunnen worden voor m.n. Museum Kempenland, (zie nr. 19).

21. ETTEN-LEUR, Grafisch Historisch Centrum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

22. ETTEN-LEUR, Heemkundig Museum 'Jan uten Houte'

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

Vereniging van Musea in Brabant

---

23. GEERTRUIDENBERG, Stedelijke Oudheidkamer 'De Roos'
Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

24. GELDROP, Weverijmuseum

Dit museum heeft een niet onaantrekkelijke collectie industriële werktuigen afkomstig uit de textielindustrie, maar de financiële basis van het museum is nogal smal. Het museum ontvangt een kleine exploitatie-bijdrage van de gemeente Geldrop.

Thans exploiteert men het museum met behulp en inzet van een groot aantal vrijwilligers, maar dit heeft uiteraard toch consequenties onder andere met betrekking tot de openstelling en het beheer van het museum.

Bij verdere groei (met name van de collectie) van dit museum zijn wij evenwel bezorgd voor de toekomst, wanneer dan niet méér financiële middelen kunnen worden vrijgemaakt om een goed functioneren van het museum te kunnen waarborgen. Het probleem bij dergelijke industriële (en tevens technisch nog volledig functionerende) collecties is, dat ook al heeft een bestuur slechts beperkte pretenties, al snel een punt bereikt wordt, waarop de beheersproblematiek zodanige vormen gaat aannemen, dat een professionele personeelsbezetting noodzakelijk wordt.

Eenmaal op een dergelijk punt aangekomen zal de vraag, wie de financiële gevolgen hiervan zal moeten dragen, ongetwijfeld beantwoord moeten worden door hierbij tevens gelijksoortige museale initiatieven elders in oenschouw te nemen.

25. GELDROP, Gemeentelijke Oudheidkamer

Gemeentelijke expositie-ruimten bevinden zich in hetzelfde gebouw.

Om continuïteit m.b.t. publieksbelangstelling te kunnen blijven garanderen ware het te overwegen om initiatieven en activiteiten van beide instellingen méér op elkaar af te stemmen.

26. GOIRLE, Heemerf 'De Schutsboom'

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

27. GRAVE, Graafs Museum

Dit museum beschikt over een veel te beperkte huisvesting.

Een depot-ruimte ontbreekt in het geheel, en de expositieruimte kan als nauwelijks functioneel worden gekwalificeerd.

Enthousiast bestuur en medewerkers, alsmede collectie rechtvaardigen een ruimere huisvesting.

28. HEEZE, Kasteel Heeze

Buiten beschouwing gelaten.

29. HEESWIJK-DINTHER, Meierijsche Museumboerderij

Geen opmerkingen binnen het kader van deze notitie, met dien verstande dat het onzes inziens vanwege conserveringsredenen aanbeveling verdient, om extra depot-faciliteiten buiten het museum te creëren alwaar de collectie gedurende de wintermaanden kan worden ondergebracht.

30. HELMOND, Gemeentemuseum Helmond

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

Vereniging van Musea in Brabant

---

31. HELMOND, Jan Visser Museum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

32. 's-HERTOGENBOSCH, Museumke De Brabantse Poffer

Wij vragen ons af of er op langere termijn, met name als de huidige beheerder zijn diensten niet meer kan verlenen aan het museum, nog toekomstmogelijkheden aanwezig zijn voor dit museumke.

Het ware te overwegen, mede met het oog op de toekomst, thans reeds te zoeken naar een passende oplossing voor het t.z.t. onderbrengen van de collectie bij een groter museum, dit op basis van bv. een beheers- danwel overdrachtsovereenkomst.

33. 's-HERTOGENBOSCH, Museum Militaire Wielrijders

Museum is opgeheven, collectie is overgedragen aan Legermuseum.

34. 's-HERTOGENBOSCH, Museum Slager

Museum Slager beschikt over een belangwekkende collectie schilderijen en tekeningen, die een fase markeert van een periode uit de Bossche schilderkunst.

Het belang van de collectie vergt een dito exploitatiebudget.

Het beheer en de presentatie worden verricht met behulp van vrijwilligers. Een geringe financiële exploitatiebijdrage wordt door de stad Den Bosch verstrekt.

Ondanks deze wat smalle basis wordt van de zijde van het bestuur van de Stichting P.M. Slager gesteld, dat de stichting, mede op basis van de (huidige) financiële bijdrage van de gemeente Den Bosch deze situatie voor minstens de komende 10 jaren (blikveld van deze notitie) kan, en wenst te continuëren.

35. 's-HERTOGENBOSCH, Zwanenbroedershuis

Buiten beschouwing gelaten.

36. 's-HERTOGENBOSCH, Noordbrabants Museum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

37. HEUSDEN, Streekmuseum Land van Heusden en Altena

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

38. HILVARENBEEK, De Schorsmolen/(Het Oude Ambacht)

Beide musea zijn thans gesloten. Momenteel wordt het voormalige molenhuis, gelegen naast de windkorenmolen 'De Doornenboom' geheel verbouwd, zodat het begin 1985 onderdak kan gaan bieden aan een volledig nieuw Heemkundig Museum, waarin de collecties van beide musea zullen zijn opgenomen.

39. HUIJBERGEN, Wilhelmiënmuseum

Thans is er geen directe bedreiging voor dit museum. Die kan misschien ontstaan wanneer de congregatie, die momenteel het beheer voert, daartoe niet meer in staat is.

Een meer formele relatie met het Bisschoppelijk Museum van Breda alsmede het gemeentemuseum Het Markiezenhof te Bergen op Zoom zou dan een mogelijke aanbeveling kunnen zijn.

Vereniging van Musea in Brabant

---

40. HOOGHE EN LAGE MIERDE, Zuidnederlands Heemkundig Museum

De particuliere volkskundige collectie van de heer J. Beerendonk is door de gemeente (deels) aangekocht. De gemeente is voornemens om het oude gemeentehuis op korte termijn te verbouwen tot gemeentelijk museum.

Binnen het kader van deze notitie: geen verdere opmerkingen.

41. LUIJKSGESTEL, Bakkerijmuseum 'De Grenswachter'

Buiten de opbrengsten aan entree-gelden ontbreekt het het museum zo goed als aan elke financiële basis. De museale collectie is zeer incompleet, en uit conserveringsoogpunt bezien in slechte staat.

De kracht van het museum is ook niet gelegen bij de collectie, maar bij de levendigheid van de bakdemonstraties. Ook de huisvesting waar de collectie wordt gepresenteerd is van onvoldoende kwaliteit.

Het ware te overwegen maar te stoppen met de museale activiteiten (verzamelen e.d.), en het accent te verleggen op het recreatieve/informatieve gebeuren rondom graan en graanproducten, te realiseren in de huidige, maar drastische te verbeteren huisvesting.

42. SINT-MICHELSGESTEL, Oudheidkundig Museum

Het museum is gevestigd in het Instituut voor Doven. Afgezien van entree-gelden heeft het museum geen financiële basis. Anderzijds biedt genoemd Instituut vele faciliteiten. De zorg voor het museum berust bij een conservator, die wordt geassisteerd door enkele vrijwilligers.

Op langere termijn bezien, en met name bij het niet meer beschikbaar zijn van de huidige conservator, vragen wij ons af op welke wijze de toekomstmogelijkheden van het museum kunnen worden gegarandeerd. Dit zal onzes inziens in belangrijke mate mede afhankelijk zijn van de aanwezigheid van voldoende enthousiaste vrijwilligers.

43. MIERLO, Gemeentemuseum

Bij handhaving van de bestaande beheersstructuur is de basis van dit museum, daarbij ondermeer mede de (presentatie van) collectie in oenschouw nemend, dusdanig gering, dat beëindiging van de museale activiteiten dan wellicht te prefereren is. De voor de historie van Mierlo van belang zijnde collectie-onderdelen zouden dan mogelijk een vaste presentatie kunnen krijgen in vitrines, bv. in het gemeentehuis.

44. NIEUW-VOSSEMEER, A.M. de Jonghuis

Vanuit museaal gezichtspunt bezien is de collectie van het A.M. de Jonghuis nogal beperkt in omvang. Terecht wordt dan ook niet de benaming A.M. de Jongmuseum gehanteerd.

Het A.M. de Jonghuis vervult, naast een beperkte museale functie, ook verscheidene andere culturele functies (o.m. op literair en artistiek gebied), die evenwel buiten het bestek van deze notitie vallen.

De exploitatielasten zijn voor de gemeente Nieuw-Vossemeer zodanig, dat aanvullende subsidiegelden wellicht noodzakelijk zijn om het voortbestaan, ook voor de toekomst, te kunnen garanderen.

De daartoe benodigde gelden zullen onzes inziens echter niet gevonden kunnen worden (bijvoorbeeld bij Rijk en Provincie) binnen de categorie van subsidiegelden ten behoeve van de 'museumsector'.

45. NIEUW-VOSSEMEER, Molenmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

46. NISTELRODE, Bezoekerscentrum Slabroek

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

Vereniging van Musea in Brabant

---

47. NUENEN, Van Gogh Documentatiecentrum

Deze instelling wordt door ons niet als museum aangemerkt.

48. SINT-OEDENRODE, Oda Museum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.
(bedrijfsmuseum)

49. SINT-OEDENRODE, Museum Sint-Paulusgasthuis

De sterke troef van dit museum zijn de poffers en mutsen. In deze richting zou het verder moeten worden uitgebouwd. Samenwerking met andere poffer verzamelende instituten is zeer aan te bevelen. Overigens, de huisvesting is voor een dergelijke textielcollectie, bezien vanuit klimatologisch oogpunt, nauwelijks geschikt te noemen. Budgettaire mogelijkheden om de nodige maatregelen te nemen ontbreken volledig.

De archeologische collectie vormt binnen dit museum een nogal statisch onderdeel. Het ware te overwegen hiervoor te zijner tijd een andere bestemming te vinden.

50. OIRSCHOT, Agrarisch Museum Hand en Span

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

51. OIRSCHOT, Museum 'De Vier Quartieren'

Dit museum heeft door zijn collectie een goede naam gekregen, het bestaan van dit museum is dan ook zeker gerechtvaardigd. Toch, het voortbestaan van dit museum is op langere termijn niet gegarandeerd. Veel is hier echter niet voor nodig. Ook in de toekomst kan één full-time beheerder (in- of extern wonend) zorgdragen voor het beheer. Gezien de betekenis van het museum voor Oirschot en het toerisme aldaar, zou een goede financiële regeling met de gemeente haalbaar moeten zijn, waarbij de inkomsten van het museum bij de berekening van de kosten moeten worden meegenomen.

52. OSS, Jan Cunencentrum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

53. OUDENBOSCH, Natuurhistorisch- en Vogelmuseum

Door het ministerie van WVC wordt dit museum beschouwd als behorende tot de museologisch-historisch belangrijke inrichtingen en presentatievormen.

Het departement is voornemens te waarborgen, dat een dergelijk instituut in deze huidige vorm behouden kan blijven.

Het is van belang dat de Provincie (alsmede de eigenaren van het museum) stappen ondernemen opdat aan een dergelijk voornemen gestalte kan worden gegeven (zie WVC-sectornota: 'Een zaak van leven en dood'). West-Brabant ontbeert overigens een, op hedendaagse leest geschoeid, natuurhistorisch museum. De totstandkoming van een dergelijk museum, eventueel bescheiden van opzet, zou zeker zijn toe te juichen. De bezetting en exploitatie hiervan zou minimaal gehouden moeten worden. Een dependanceconstructie met het Noordbrabants Natuurmuseum zou zijn aan te bevelen.

54. OUDENBOSCH, Nederlands Zouavenmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

Vereniging van Musea in Brabant

---

55. OVERLOON, Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum

Sinds de oprichting heeft dit museum jaarlijks grote aantallen bezoekers kunnen trekken. Nog onlangs is veel geïnvesteerd in nieuwbouw en herinrichting, een investering, die gezien de huidige bezoekersaantallen zeker gerechtvaardigd is.

Toch is onzes inziens eveneens de vraag gerechtvaardigd, of deze grote publieke belangstelling ook op de langere termijn zo zal blijven. Zullen de nu komende generaties met dezelfde gevoelens en achtergronden het museum blijven bezoeken zoals dat de voorbije decennia ongetwijfeld het geval was?

De opvatting dat het museum naast de oorspronkelijke thematiek een hernieuwde bestaansreden heeft, door in bijzonder aandacht te schenken aan de noodzakelijke strijd tegen fascisme en discriminatie, beschouwen wij als bestaansgrond voor een museum met een dergelijke omvang, een dito exploitatielast, uiteindelijk toch als een smalle basis. Dit ondanks de huidige actualiteit.

Voor de positie en taakstelling van het museum zal, bij het ontwikkelen van toekomstplannen, het uitzoeken en uitzetten van een museaal inhoudelijk beleid, dit mede gerelateerd aan de context van het toekomstige maatschappijbeeld, centraal dienen te staan.

Tot slot; wij vragen ons af, of nieuwe museale initiatieven, welke betrekking hebben op de periode 1940-1945, en die momenteel ook in Noord-Brabant worden geïnitieerd, gestimuleerd moeten worden.

Zou Overloon, indien bepaalde onderwerpen of thema's uit deze periode in museaal opzicht niet of niet voldoende belicht worden, niet de meest aangewezen plaats zijn om hieraan aandacht te besteden.

56. ROOSENDAAL, De Ghulden Roos

Een kwalitatief goede museale behuizing herbergt een omvangrijke, gedifferentieerd samengestelde, collectie museale voorwerpen. Activiteiten ontwikkelt het museum echter nauwelijks. Het ware aan te bevelen een actiever activiteiten programma te ontwikkelen, (wisselentoonstellingen, educatieve programma's e.d.) waardoor tevens een grotere belangstelling van het publiek kan worden gerealiseerd.

Voor een meer, onzes inziens noodzakelijk, actief beleid zal de gemeente Roosendaal evenwel een grotere financiële bijdrage moeten leveren dan thans voor het museum beschikbaar is.

57. SOMEREN, Oudheidkamer

Bij handhaving van de bestaande beheersstructuur is de basis van dit museum, daarbij onder meer mede de (presentatie van) collectie in ogenschouw nemend, dusdanig gering, dat beëindiging van de museale activiteiten dan te prefereren is. De voor de historie van Someren van belang zijnde collectie-onderdelen zouden dan mogelijk een vaste presentatie kunnen krijgen in vitrines, bv. in het gemeentehuis.

58. TILBURG, Koets- en Wagenmuseum 'Te Hooi en te Gras'

Kwaliteit en aard van de collectie rechtvaardigen niet helemaal de benaming van museum. Aan het museum ontbreekt zo goed als iedere financiële basis.

De vraag is onzes inziens dan ook zeer gerechtvaardigd of voor dit museum op langere termijn, anders dan op de huidige financiële basis, enige toekomst is weggelegd.

Vereniging van Musea in Brabant

---

59. TILBURG, Nederlands Textielmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

60. TILBURG, Noordbrabants Natuurmuseum

Momenteel ontvangt het museum nog van rijkswege, op basis van koppel-subsidiëring, een bijdrage in het jaarlijkse exploitatietekort van f 20.000,--.

Deze bijdrage zal binnenkort worden beëindigd.

In de WVC sectornota voor de natuurhistorische musea 'Een zaak van Leven en Dood' formuleert het departement dat in iedere provincie tenminste één natuurhistorisch museum met provinciale reikwijdte een zgn. regionaal kernmuseum, aanwezig dient te zijn.

Daarbij hebben enkele provincies, o.m. Noord-Brabant, een zodanige omvang, spreiding van bevolkingscentra en verscheidenheid aan land-schapstypen, dat in deze provincies meer dan één regionale natuur-historische museumvoorziening denkbaar is.

Een regionaal kernmuseum zal per regio de samenhang tussen de geologie/bodemgesteldheid, het plantendek, de dierenwereld en de invloed, die het menselijk doen en laten daarop had en heeft, laten zien.

Voor Noord-Brabant beveelt de nota Tilburg en Eindhoven aan als loca-tie voor een regionaal natuurhistorisch kernmuseum.

De financiële verantwoordelijkheid voor de kernmusea (wie betaalt wat, provincie/gemeente) is volgens de nota een zaak van overleg tussen de betreffende overheden zelf.

Hoewel de koppelsubsidie zal worden beëindigd, zal het Rijk voor be-paalde sectoren van musea financiële middelen beschikbaar stellen voor de niet-Rijksmusea. Deze middelen zullen rechtstreeks worden over-geheveld naar provinciefonds en/of gemeentefonds. De verdere toedeling van deze gelden naar de musea is vervolgens een taak van de betrokken overheden. Het is van groot belang, dat ook in Noord-Brabant door overheid en museumveld wordt geanticipeerd op de komende gevolgen van het decentralisatiebeleid van het ministerie van WVC.

61. TILBURG, Oudheidkundig Centrum 'De Oliemeulen'

Het Oudheidkundig Centrum is 1 juli j.l. definitief gesloten, dit wegens opheffing van de afdeling archeologie van de gemeente Tilburg. Het beheer van de archeologische collectie is overgedragen aan het Nederlands Textielmuseum.

62. TILBURG, Volkenkundig Museum

Volgens de volkenkundige sectornota van WVC 'Omdat het om mensen gaat' zal naast de volkenkundige musea in de Randstad, met betrekking tot het minimale gespreide volkenkundige museumaanbod in de overige regio's, voor wat betreft de regio Zuid, dienen te worden gekomen tot een vorm van samenwerking, leidend tot één geconcentreerd punt van volkenkundig museumaanbod.

Een dergelijk volkenkundig concentratiepunt wordt van nationaal be-lang geacht, hetgeen is gebaseerd op de functies taken en activiteiten die een dergelijk museum in de betrokken regio vervult.

Wij hechten een groot belang aan de totstandkoming van een goed toe-gerust volkenkundige museum in Noord-Brabant.

Daarbij is het voor de vereniging betrekkelijk indifferent, voor welke locatie uiteindelijk gekozen wordt.

Volgens bovengenoemde sectornota zou de verantwoordelijkheid voor en de financiering van het geconcentreerd volkenkundig museumaanbod moeten liggen bij de Rijksoverheid.

Vereniging van Musea in Brabant

De problematiek van dit museum wordt thans, in samenhang met het Volkenkundig Museum 'Justinus van Nassau' te Breda (nr. 11), bekeken door respectievelijk de hierbij betrokken gemeenten, het Rijk en, op passieve wijze, de Provincie Noord-Brabant. Een nadere uitwerking van deze problematiek lijkt daarom binnen het kader van deze notitie niet zinvol.

Bij de definitieve keuze (door WVC) van de vestigingsplaats, zullen diverse factoren gewogen moeten worden, o.a. op het gebied van de huisvesting, samenstelling en betekenis van de collectie, personele mogelijkheden, mogelijkheden van samenwerking met andere instituten. Daarbij zal onzes inziens eveneens gewogen moeten worden, de mate waarin de lokale overheid, binnen welke grenzen het volkenkundig museum zal worden gehuisvest, bereid is een financiële bijdrage te leveren in de exploitatielasten van dat museum.

Een constructie, waarbij beide musea opgaan in één museum (te Tilburg of Breda) en waarbij daarnaast, in de andere gemeente, een afzonderlijke volkenkundige tentoonstellingsdienst wordt opgericht, achten wij, om bedrijfskundige en financiële redenen, geen aan te bevelen oplossing.

63. TILBURG, Schrift- en Schrijfmachinemuseum

Het museum wordt in zijn voortbestaan bedreigt, nu de gemeente Tilburg het stichtingsbestuur de opdracht heeft gegeven de huidige behuizing, een gemeentelijk pand, te ontruimen. Het museum beschikt evenwel niet over een vervangende behuizing.

De collectie van dit museum is zonder twijfel van groot belang. De belangstelling voor het museum is ook aanwezig bij het bedrijfsleven, met name vanuit de tekstverwerkende- en computer-branche.

Er zijn tekenen die erop wijzen dat dit bedrijfsleven de exploitatie zou willen mogelijk maken, indien de overheid voor huisvesting zou willen zorgdragen (de gemeente Tilburg is evenwel vooralsnog niet bereid verantwoordelijkheid te dragen voor dit museum).

Pogingen om het museum in stand te houden met steun van het bedrijfsleven vormen thans de enige strohalm voor het bestuur.

Mochten alle pogingen in die richting mislukken, dan zou hoe dan ook voorkomen moeten worden dat de collectie uiteen valt, of in het commerciële circuit terecht komt.

64. UDEN, Museum voor Religieuze Kunst

De hoogwaardige collectie van dit museum rechtvaardigt, naast de aanwezigheid van een full-time professionele conservator, tevens de aanstelling van een beroepskracht in de educatieve sfeer.

De positie van dit museum in de matrix op pagina 16/17, te weten Groep B is, gerelateerd aan de betekenis van de collectie en aan de activiteiten van dit museum, oneigenlijk. Het museum hoort een professionele status toe. De matrixclassificatie is evenwel een gevolg van de huidige personele invulling. De huidige financiële basis van dit museum is te smal.

Ondanks dat, is op dit moment een beleidsnota in voorbereiding waarbij de nadruk ligt op het garanderen van het voortbestaan van het museum voor een minimale periode van de komende tien jaren. Gelet op de relatief grote financiële inspanning die de gemeente Uden voornemens is daarbij aan de dag te leggen, en mede gelet op wat in de afgelopen tien jaar tot stand is gebracht, concluderen wij, dat het museum ook voor de toekomst levensvatbaarheid heeft.

Vereniging van Musea in Brabant

Een levensvatbaarheid, die behalve door de financiële inspanning van de gemeente Uden wordt verhoogd door de aanwezigheid van het museum in één van de weinig bewaard gebleven oude abdijen van Noord-Brabant.

65. VALKENSWAARD, Museum van Gerwen-Lemmens

Dit museum balanceert op de rand van het (voort)bestaan. Op dit moment zijn pogingen in gang gezet om op basis van een combinatie met andere Valkenswaardse museumplannen, een toekomstperspectief mogelijk te maken.

In belangrijke mate zal daarbij de vraag beantwoord moeten worden, in hoeverre de gemeente Valkenswaard bereid is een dergelijke zware museale last financieel te dragen.

Overigens, o.i. zouden ook andere museale combinaties binnen de provincie Noord-Brabant tot een goede oplossing kunnen leiden.

66. VUGHT, Historische Genieeverzameling

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

67. WAALWIJK, Nederlands Leder- en Schoenenmuseum

Met de komst van een full-time directeur, alsmede dankzij de nieuwe huisvesting heeft het museum een definitieve stap gezet naar professionaliteit.

Voor een verdere noodzakelijke uitbouw, met name met betrekking tot educatieve activiteiten, zal de financiële basis van het museum echter verbreed moeten worden.

68. WILLEMSTAD, Ceramisch Museum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

69. WOUW, Grafisch Museum 'In Den Groenen Zonck'

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

70. WOUWSE PLANTAGE, Zijdemuseum 'Ter Zijde' (thans: Wouw)

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

71. ZEVENBERGEN, Oudheidkundigmuseum 'Willem van Strijen'

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

72. HELMOND, Helmonds Draaiorgelmuseum.

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

73. SCHIJNDEL, Jan Heestershuis

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

74. RAAMSDONKSVEER, Nationaal Automobielmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

75. OOSTERHOUT, Speelgoedmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

76. VUGHT, Oudheidkamer Vught

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

Vereniging van Musea in Brabant

---

77. MIERLO, Vredesmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

78. VELDHOVEN (ZEELST), Gemeentelijk Museum 't Oude Slot

Aanzienlijke problemen met betrekking tot de structuur van het beheer zijn er debet aan dat het museum momenteel marginaal functioneert. Er zullen op korte termijn afdoende, goed vastgelegde en onderbouwde oplossingen geformuleerd moeten worden, teneinde het voortbestaan van het museum te kunnen garanderen.

De huidige bestuurscommissie is met voortvarendheid bezig aan deze voorwaarden gestalte te geven.

79. STERKSEL, Peter van den Brakencentrum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

80. WOUDRICHEM, Cultuurhistorisch- en Visserijmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

81. WERKENDAM, Biesboschmuseum

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

82. EINDHOVEN, Ton Smitshuis

Binnen het kader van deze notitie: geen opmerkingen.

Voor de volledigheid vermelden wij tevens nog diverse musea en museale initiatieven in Noord-Brabant waarvan het bestaan ons wel bekend is, maar waarvan bij het samenstellen van deze notitie te weinig gegevens bekend waren om opgenomen te kunnen worden in de diverse overzichten.

Deze museale instellingen zijn:

83. BREDA, Oudheidkamer van Jacht en Visserij.

84. BREDA, Begijntjesmuseum.

85. BOEKEL, Kachelmuseum 'De Drie Kronen'.

86. 's-HERTOGENBOSCH, Van Heutz Museum.

87. 's-HERTOGENBOSCH, Capucijnenmuseum.

88. WOUWSE PLANTAGE, Brandweermuseum.

89. TILBURG, Wijnmuseum 'Maison du Vin'.

90. SCHIJNDEL, Mandenmakerij Museum 't Ondichte Vat.

91. OUDENBOSCH, 't Brabantsch Kantoormachinemuseum.

92. HILVARENBEEK, Likeurmuseum Isidorus Jonkers.

93. HERPT, Speelgoedmuseum.

94. BEST, Brabants Airborne Museum i.o.

95. BERGEIJK, Muzenmuseum.

96. TILBURG, Muziekinstrumentenmakersmuseum

97. EINDHOVEN, Klein Brabants Museum.

Vereniging van Musea in Brabant

---

98. DONGEN, Brabants Electriciteitsmuseum.
99. BAARLE-NASSAU, Museum 'De Woestijnroos'.
100. LIESHOUT, Heemkamer i.o.
101. BOXTEL, Heemkundig Museum i.o.
102. EINDHOVEN, Industrie Museum i.o.
103. GILZE, Heemkundig Museum i.o.
104. OISTERWIJK, Bezoekerscentrum.
105. 's-HERTOGENBOSCH, Museum Grootzieken-gasthuis i.o.
106. 's-HERTOGENBOSCH, Koemuseum i.o.
107. SON, Heemkundig Museum i.o.
108. SINT-MICHELSGESTEL, Smederijmuseum.
109. ULVENHOUT, Heemkundig Museum i.o.
110. BOXTEL, Geologisch Museum i.o.

In bovenstaand overzicht van de verschillende musea is min of meer vastgehouden aan de stelling uit het eindrapport Museumproject Noord-Brabant, dat in eerste instantie de gemeentelijke overheid voor de musea verantwoordelijk is.

Deze stelling zal niet door een ieder worden onderschreven, maar toch zullen wij er in totaliteit van het museumbestel in Noord-Brabant min of meer van uit moeten gaan.

Desalniettemin zijn wij van oordeel, dat de andere overheden (Rijk en provincie) zich dientengevolge niet in het geheel mogen onttrekken van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van het Brabantse museumbestel. Argumenten voor dit oordeel zijn in talrijke discussies, binnen en buiten deze provincie, in het recente verleden reeds geformuleerd. Het zwaarst weegt in die discussies het, terechte, argument, dat verscheidene musea belangrijk Brabants cultuurbezit bezitten, dat zij in hun activiteiten daarop aansluiten, en in bijzonder in de educatieve sfeer een nadrukkelijk regionale taak vervullen.

9. Het museumbeleid van de provincie Noord-Brabant

Het huidige provinciale beleid ten aanzien van de musea is vastgelegd in een achttal beleidsvoornemens, die bij besluit van 14 april 1978 door Provinciale Staten van Noord-Brabant werden vastgesteld (nr. 237/77).

Met name de eerste drie besluiten vormen in belangrijke mate het kader waarbinnen momenteel van provinciewege gestalte wordt gegeven aan het museumbeleid in Noord-Brabant.

Deze drie besluiten (nr. 57 t/m 59) luiden aldus:

57. Het provinciaal beleid ten aanzien van de musea te richten op:
  - a. collectievorming en conservering van voorwerpen, die voor Noord-Brabant vanuit cultuur-historisch oogpunt bezien van bijzondere betekenis zijn;
  - b. bevordering van de mogelijkheden voor met name de bevolking van Noord-Brabant om deze en dergelijke collecties te gebruiken voor doeleinden van studie, educatie en ontspanning.

Vereniging van Musea in Brabant

---

58. Te kiezen voor één provinciaal museum, gevestigd te 's-Hertogenbosch, bij voorkeur in combinatie met het huidige Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch.
59. Geen aanzienlijke verantwoordelijkheid of aanzienlijke medeverantwoordelijkheid te aanvaarden voor de instandhouding van andere musea dan een provinciaal museum te 's-Hertogenbosch.

Voor wat de overige vijf besluiten betreft verwijzen wij gaarne naar de bijlage, waarin de gehele besluitvorming ten aanzien van de musea wordt weergegeven.

In bijzonder de besluiten nr. 58 en nr. 59 sloten toendertijd gezins aan bij de aanbevelingen welke waren geformuleerd in de reeds in 1974 verschenen museumnota van de Culturele Raad Noord-Brabant. Aanbevelingen die later ook door de Vereniging van Musea in Brabant werden onderschreven.

Meest belangrijke, en van het provinciebeleid afwijkende, aanbeveling was wel die waarbij de Culturele Raad én de Vereniging een pleidooi houden voor provinciale mede-subsidiëring van wat toen de drie grote cultuurhistorische musea waren (Bergen op Zoom, Breda en 's-Hertogenbosch), alsmede van een aantal gespecialiseerde musea. De argumenten die daartoe werden aangedragen vonden evenwel geen enkele weerklank bij het provinciaal bestuur. Met als gevolg, dat na april 1978 van provinciewege een 'marsroute' werd uitgezet op weg naar één provinciaal museum, terwijl de overige Brabantse musea hun weg gingen zoeken zonder verder zicht op provinciale participatie.

Voor het museumveld in Noord-Brabant was hiermee echter de discussie over het museumbestel niet afgesloten. In de daarop volgende jaren werd het provinciaal bestuur, onder meer ook door de Vereniging, gewezen op haar medeverantwoordelijkheid voor dié Brabantse musea, die naast lokale taken, ook taken/functies vervullen van regionale/provinciale aard. Bij gelegenheid van het verschijnen in 1981 van de beleidsnota van het Noordbrabants Museum heeft de vereniging dit standpunt nog eens duidelijk verwoord. Evenwel, verdere discussies over het museumbestel werden van provinciewege opgeschort in afwachting van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen welke het museumproject Noord-Brabant zou moeten leveren. Zowel de start, alsook de uiteindelijke afronding van het museumproject lieten echter nogal op zich wachten.

Van provinciewege werden de resultaten van dit onderzoeksproject dan ook niet afgewacht, zodat in de periode 1978-1985 met grote voortvarendheid doorgegaan werd met onder andere de realisatie van één provinciaal museum. In dat kader kan onder meer vermeld worden de verzelfstandiging van het Noordbrabants Museum in een stichting, de aankoop van het Gouvernementspaleis als toekomstige nieuwe huisvesting van het museum, alsmede de verstrekking van een ontwerp-opdracht voor het nieuwe museum aan de architect prof. W. Quist. Ook de eerder genoemde beleidsnota van het Noordbrabants Museum werd in deze periode door Provinciale Staten aanvaard.

Inmiddels heeft het museumproject Noord-Brabant plaatsgevonden, en is het eindrapport hiervan verschenen. Onzes inziens is dan ook nu het moment aangebroken om de gevolgen en de uitwerking van de besluitvorming van april 1978 eens nader, in kort bestek, te analyseren,

Vereniging van Musea in Brabant

---

daarbij tevens de resultaten en aanbevelingen van het museumproject alsmede van overige recente onderzoeksresultaten met betrekking tot museumbeleid in algemene zin, in ogenschouw nemend.

Allereerst de keuze te komen tot 'één provinciaal museum, gevestigd te 's-Hertogenbosch bij voorkeur in combinatie met het huidige Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch'.

Van vele kanten is reeds gesteld dat deze beslissing een overhaaste stap is geweest, en in zijn algemeenheid moet men dat onderschrijven. De rijksnota 'Naar een nieuw museumbeleid' (1976), de aanbevelingen van de museumnota van de Culturele Raad Noord-Brabant (1974) alsmede van de Vereniging van Musea in Brabant (1978) gaven duidelijk een andere richting aan. En het op korte termijn aangekondigde Museumproject Noord-Brabant zou ongetwijfeld meer inzicht kunnen bieden in de bestaande structuur alsook de gewenste ontwikkelingen met betrekking tot het Brabantse museumbestel. Anderzijds geldt dat 'overhaaste' niet voor het Noordbrabants Museum zelf, dat in de jaren zeventig dringend om een politieke toekomstvisie verlegen zat.

Het Brabantse museumveld zag er in die periode ook anders uit dan anno 1985. Met name het professionele museumveld, waarvan ook het Noordbrabants Museum deel uitmaakte, was toendertijd aanzienlijk kleiner dan thans. Pas de laatste jaren zijn er andere goed functionerende instellingen bijgekomen, of zijn bestaande instellingen op professioneel niveau gaan functioneren.

Bovendien, uitgaande van de collectie-opbouw en de programmatische activiteiten kan men het recht op het predikaat 'provinciaal' aan het Noordbrabants Museum niet geheel ontzeggen. Hoewel hierbij onmiddellijk geconstateerd moet worden, dat ook een aanzienlijk deel van de collectie van Bossche signatuur is.

Mede rekening houdende met het vorenstaande zijn wij van mening, dat de keuze van Provinciale Staten om één provinciaal museum tot stand te brengen, bij voorkeur in combinatie met het Noordbrabants Museum, als een in de loop der jaren zo goed als geheel gerealiseerd beleidsdoel beschouwd dient te worden.

Echter, ten aanzien van de politieke beslissingen rondom het provinciaal museum, en derhalve het totale Brabantse museumveld, is er toch iets misgegaan.

Naar onze mening hebben Provinciale Staten van Noord-Brabant met betrekking tot de besluitvorming van 14 april 1978

TWEE ESSENTIELE FOUTEN gemaakt:

1. Bij de keuze het provinciaal museum onder te brengen bij het Noordbrabants Museum hebben Provinciale Staten bij de verdeling van de financiële lasten tussen Provincie en gemeente Den Bosch té weinig rekening gehouden met de inhoudelijke en functionele betekenis van het Noordbrabants Museum voor de stad Den Bosch. Immers, zoals reeds eerder geconstateerd, herbergt het Noordbrabants Museum ten aanzien van de stad Den Bosch nog altijd de belangrijkste historische verzameling! Een evenredige financiële bijdrage van de stad Den Bosch zou dan niet meer dan rechtvaardig zijn.
2. Provinciale Staten hebben hun beslissing om verantwoordelijkheid te nemen voor het Bossche museum als toekomstig provinciaal museum gecombineerd met het afwijzen van iets meer dan marginale verantwoordelijkheid voor de overige museale instellingen.

Vereniging van Musea in Brabant

---

ad. 1.

In de loop der jaren werd van provinciewege inderdaad meer druk uitgeoefend op de stad Den Bosch om een hoger financieel aandeel voor haar rekening te nemen, dit mede met het oog op de hoge exploitatiekosten, als straks het Noordbrabants Museum als provinciaal én stedelijk museum gaat functioneren in het Gouvernementsgebouw in de Verwersstraat. En de gemeente Den Bosch is in deze niet onwelwillend. In vergelijking met enkele jaren geleden draagt de stad, gerelateerd aan de toenmalige cijfers, beduidend méér bij. De huidige bijdrage in de exploitatie bedraagt thans f 250.000,--.

Daarnaast wordt door de gemeente Den Bosch veel belang gehecht aan een investeringsbijdrage van f 3½ miljoen gulden ten behoeve van de nieuwe huisvesting in de Verwersstraat.

Wij menen echter te mogen stellen, dat ook andere steden, voorafgaand aan de zorg voor de exploitatie van een goed geoutilleerd, professioneel museum, vaak grote bedragen in de opbouw van het museum hebben geïnvesteerd. Investeringsbijdragen mogen onzes inziens geen vrijbrief zijn om zich vervolgens te onttrekken aan een naar rato te bepalen verantwoordelijkheid met betrekking tot de exploitatielast. Maken wij dan ook een vergelijking met steden als Eindhoven (ruim f 4 miljoen gulden), Tilburg (ruim f 1½ miljoen gulden), Bergen op Zoom (ruim f 1 miljoen gulden) en Helmond (ruim f 800.000,--) dan mag met recht geconstateerd worden dat de stad Den Bosch, ondanks de recente verhoogde bijdragen, zeker meer zou kunnen, en onzes inziens zou moeten bijdragen in het exploitatie-tekort van het Noordbrabants Museum.

ad. 2.

Nog meer weerstand dan de keuze te komen tot één provinciaal museum, ontmoette in het museumveld statenbesluit nr. 59.

In dit besluit aanvaard Provinciale Staten geen aanzienlijke verantwoordelijkheid of aanzienlijke mede-verantwoordelijkheid voor de instandhouding van andere musea dan een provinciaal museum te 's-Hertogenbosch.

Toch sluit deze beleidskeuze in belangrijke mate aan bij de conclusies van het Museumproject Noord-Brabant. Volgens de onderzoekers van dit project is de provincie, vanwege haar voornamelijk intermediaire functie, en de aard van de museale voorzieningen, niet de overheid bij uitstek om een primaire taak op het uitvoerend vlak (lees derhalve: zorg te dragen voor de instandhouding van musea, red.) aan toe te kennen.

Volgens het Museumproject Noord-Brabant zijn overheden bij wie uitvoerende taken in eerste instantie wel thuis horen het Rijk en de gemeente: het Rijk voor naar karakter en/of reikwijdte nationale museale instellingen en de gemeenten voor naar karakter en/of reikwijdte plaatselijk/regionale museale instellingen.

De provincie zou, analoog aan haar voornaamste taak, meer op het intermediaire vlak werkzaam kunnen zijn, wat inhoudt het coördineren, de stimulering en ondersteuning van naar karakter en/of reikwijdte plaatselijk/regionale instellingen.

Vereniging van Musea in Brabant

Belangrijke vraag is derhalve, of deze conclusie van het Museum-project, en door het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant gezien als een bevestiging van haar reeds bestaande overtuiging, dat de verantwoordelijkheid voor lokale en regionale museale instellingen niet een provinciale, maar een gemeentelijke taak is, ook voor de Vereniging aanvaardbaar is, en zo ja, binnen welke context?

In hoofdstuk 7 constateerden wij eveneens, dat bij de financiering van de meeste musea de gemeentelijke overheden beschouwd moeten worden als de eerst verantwoordelijken.

Daarbij zullen de grotere gemeenten, die een centrumfunctie vervullen voor het omliggende gebied, de museale instellingen in stand moeten houden die, inherent aan de positie van de stad zelf, een regionale uitstraling hebben. Het is daarbij in belangrijke mate een politieke keuze hoe men met die verantwoordelijkheid ten opzichte van de musea binnen de eigen gemeente omgaat.

Indien echter in bepaalde gevallen het financiële draagvlak van de gemeente niet groot genoeg is om de verantwoordelijkheid te dragen zal er gezocht moeten worden naar beleidsmatige oplossingen, waartoe onzes inziens hogere overheden (en met name de provincie) een bijdrage zouden moeten leveren.

Met een dergelijk uitgangspunt wordt afstand genomen van de gedachte, Musea van nationaal, regionaal of lokaal belang, dit gebaseerd op de samenstelling/betekenis van de collectie van het museum, ten laste te laten komen van respectievelijk de rijksoverheid, de provincie en de gemeente.

Zowel de rijksnota 'Naar een nieuw museumbeleid' (1976) alsook de museumnota van de Culturele Raad Noord-Brabant (1974) waren onder meer op deze uitgangspunten gebaseerd.

Zo worden in de nota van de Culturele Raad de cultuurhistorische musea van Bergen op Zoom, Breda en Den Bosch, alsmede enkele gespecialiseerde musea, onder meer te Asten, Tilburg en Waalwijk, op basis van hun collectie, van provinciaal belang geacht, en derhalve dienen te behoren tot de verantwoordelijkheid van de provincie.

Evenwel na het verschijnen van de rijksnota werd van verschillende kanten gewezen op de onmogelijkheid een dergelijke indeling tot stand te brengen. Collecties laten zich slecht vergelijken en kunnen tegelijkertijd van lokaal, regionaal en nationaal belang zijn. Zo kan men dan ook stellen, dat de meeste Brabantse musea een betekenis hebben voor de provincie. Maar dat wil nog niet zeggen dat, in algemene zin, daarom de provincie voor de exploitatie zorg zou moeten dragen.

Verscheidene recente onderzoeken, waaronder ook de beide museum-projecten Friesland en Noord-Brabant, constateren dat een meer te hanteren classificatie van musea is die, waarbij niet gesproken wordt over het 'belang van de collectie', maar over het functioneren van het museum in de samenleving. Een museum bezit een collectie én vervult taken. In een museum worden collectie en taken geïntegreerd tot één functionerende voorziening in alle facetten.

Vereniging van Musea in Brabant

Met andere woorden, met de functie die een museum vervult kan aangeduid worden de plaats die het museum inneemt ten opzichte van andere musea, dat wil zeggen, de rol die het museum vervult in het gehele museumbestel.

Uitgaande van dit 'functie-model' resulteren museaal-inhoudelijke én bestuurlijke argumenten in de conclusies van het museumproject Noord-Brabant.

Maar ook in de in 1984 verschenen nota 'ZORG VOOR HET MUSEUM, de bestuurlijke verantwoordelijkhedenverdeling voor musea'⁷⁾ (een uitgave van de Ver. van Ned. Gemeenten VNG), wordt een classificatie van musea op basis van dit 'functie-model' gehanteerd.

Terug nu naar de Brabantse musea, en de verantwoordelijkheid van de provincie voor het Brabantse museumbestel.

Wij zijn van mening dat niet alleen het Noordbrabants Museum te Den Bosch, maar ook andere musea in deze provincie een belangrijke functie vervullen met betrekking tot het verzamelen en behoud van belangrijk Brabants cultuurbezit, alsmede inzake participatie van de Brabantse bevolking in de culturele waarden welke de musea met hun collecties vertegenwoordigen.

Uitgaande van de primaire verantwoordelijkheid van de gemeenten voor de naar reikwijdte plaatselijk/regionale museale instellingen én daarbij rekening houdende met de eenmaal in Noord-Brabant gedane beleidskeuze één provinciaal museum tot stand te brengen, zou de Provincie zich onzes inziens thans eens te meer bewust moeten worden van haar taak inhoud te geven aan het coördineren, de stimulering en ondersteuning van de overige Brabantse musea.

Een belangrijk beleidsinstrument om hieraan meer gestalte te geven achten wij de uitgangspunten van het Statenbesluit nr. 57, waarin collectievorming en behoud van historische voorwerpen, alsmede participatie van de Brabantse bevolking (en derhalve de publiekstaken van de musea) centraal staan.

Daarnaast zal in Noord-Brabant, daar waar het financiële draagvlak van de gemeente(n) niet groot genoeg is om op langere termijn de verantwoordelijkheid te dragen voor het binnen haar gemeentegrenzen aanwezige museum, gezocht moeten worden naar beleidsmatige oplossingen.

Hierbij kan onzes inziens óók de provincie Noord-Brabant zich niet onttrekken aan haar mede-verantwoordelijkheid ten aanzien van het Brabantse museumbestel, zich daarbij beroepend op de uitkomst van het Statenbesluit nr. 59.

Alvorens te bezien op welke wijze het provinciaal bestuur meer inhoud zou kunnen, en moeten geven op de hierboven genoemde provinciale taken, achten wij het eerst noodzakelijk om aandacht te besteden aan het rijksbeleid ten aanzien van de Nederlandse musea, en in bijzonder de relatie van de rijksoverheid tot het Brabantse museumbestel.

Vereniging van Musea in Brabant

---

10. Het rijksbeleid t.a.v. de musea, in bijzonder m.b.t. Noord-Brabant.

Alvorens nader in te gaan op de recente ontwikkelingen van het rijksbeleid ten aanzien van de musea, moeten we reeds nu constateren dat, als het gaat om de betrokkenheid van de Rijksoverheid tot het Brabantse museumbestel, er gesproken kan worden van een aanzienlijke achterstandpositie van de provincie Noord-Brabant. In financieel opzicht kan er zelfs gesproken worden van een historische onderbedeling van Noord-Brabant uit 's Rijks museale middelen.

Onderstaande cijfers mogen in kort bestek deze historische onderbedeling nader illustreren.

Van het totaal aan rijks gelden, welke jaarlijks worden aangewend voor exploitatiebijdragen ten behoeve van niet-rijksmusea (voor 1985 ruim f 6½ miljoen) komt f 125.000,-- , zijnde slechts 2% van het totaal bedrag in Noord-Brabant terecht. Het merendeel van deze rijksbijdragen worden op basis van koppelsubsidiëring aan de musea verstrekt (zie bijlage voor een totaaloverzicht van rijksbijdragen in 1982).

Met inbegrip van de zorg voor de rijksmusea slaat de balans nog méér, in negatieve zin, uit. Op de rijksbegroting voor 1985 bedraagt het totale rijksbudget voor de exploitatie van rijks- en niet-rijksmusea tesamen, ruim f 81 miljoen gulden. Aangezien Noord-Brabant ook geen 'autonoom' rijksmuseum binnen haar provinciegrenzen herbergt (het Volkenkundig Museum 'Justinus van Nassau' te Breda is een dependance van het Rijksmuseum voor Volkenkunde te Leiden) komt nog minder dan slechts een ½ % (!) van de rijksmiddelen in Noord-Brabant terecht.

Percentages derhalve, die in schril contrast staan met het inwonertal van deze provincie - ruim 2.000.000 inwoners - zijnde meer dan 14 % van de gehele Nederlandse bevolking.

Hier mag onze inziens dan ook met recht gesproken worden van een zeer ongelijke mate van spreiding van rijksbijdragen die eindelijk, hoe dan ook, rechtgetrokken dient te worden.

JUIST NU BINNEN AFZIEBARE TERMIJNEN DE BESTUURLIJKE (ALSOOK DE FINANCIËLE) DECENTRALISATIE ZIJN BESLAG GAAT KRIJGEN ZAL ER VANUIT NOORD-BRABANT MEER BESTUURLIJKE EN POLITIEKE AANDACHT DIENEN TE KOMEN VOOR HET OPHEFFEN VAN DE VAN RIJKSWEGE HISTORISCHE MUSEALE ONDERBEDELING VAN DEZE PROVINCIE!

Inderdaad laat het zich thans voorkomen dat eindelijk, na een lange tijd van het overwegen en uitwerken van, en discussies over, de uitgangspunten van het rijksbeleid zoals die waren neergelegd in de uit 1976 daterende museumnota 'Naar een nieuw museumbeleid' (verder te noemen: Museumnota), op korte termijn van rijkswege beslissingen genomen gaan worden.

Hoewel het niet mogelijk is om binnen het kader van deze notitie in volledigheid in te gaan op de uitgangspunten van deze rijksnota, willen we toch enkele aspecten, die als een rode draad door de nota lopen, in het kort nog eens weergeven:

Wat de museaal-inhoudelijke aspecten betreft, wordt de nadruk onder meer gelegd op het inpassen van de musea in het welzijnsbeleid (dit mede bezien in het kader van de toendertijd op handen zijnde zgn. Kaderwet Specifiek Welzijn (inmiddels ingetrokken)), alsmede

Vereniging van Musea in Brabant

---

op het benadrukken van de op het publiek gerichte functie van de musea, onder meer door intensivering van de educatieve activiteiten.

De bestuurlijke/financiële aspecten concentreren zich met name op een betere en meer eenduidige onderlinge afstemming van verantwoordelijkheden tussen de verschillende overheidsniveau's, dit met betrekking tot het functioneren van de musea's. Dat wil derhalve zeggen, het vaststellen van een duidelijke verdeling van taken en financiële verantwoordelijkheden, waarbij tevens de uitgangspunten van bestuurlijke decentralisatie centraal staan.

Aangezien de Museumnota vanuit een totaal-visie op het museumgebeuren was geformuleerd, was het niet mogelijk om op basis van de algemene uitgangspunten van deze nota tot een nadere uitwerking te komen voor de afzonderlijk te onderscheiden museumsectoren. De grote diversiteit aan musea, respectievelijk de afzonderlijke problematiek van en samenhang binnen bepaalde verzamelgebieden, maakte het noodzakelijk deelnota's samen te stellen.

Overeenkomstig het verzamelgebied werd door het departement het museale veld verdeeld naar sectoren, waarvoor aparte zgn. 'sectornota's' verschenen, danwel nog zullen verschijnen.

De navolgende sectoren worden daarbij door het ministerie van WVC onderscheiden:

1. natuurlijke historie
2. archeologie
3. volkenkunde
4. wetenschap, bedrijf en techniek
5. cultuurhistorie
6. kunsten

Ondanks de plannen om deze sectornota's zo spoedig mogelijk na het verschijnen van de Museumnota gestalte te geven, zijn er nog maar 3 van deze nota's gerealiseerd, te weten:

- ad. 1. nota 'Een zaak van leven en dood' (juli 1982)⁶⁾
ad. 2. nota 'Archeologie en musea in Nederland' (october 1982)⁸⁾
ad. 3. nota 'Omdat het om mensen gaat' (october 1983)⁵⁾

Voor wat betreft de overige drie sectoren zijn nota's nog steeds in voorbereiding.

Tevens werden in het kader van de uitwerking van de Museumnota, in opdracht van het ministerie van WVC zgn. 'museumprojecten' uitgevoerd, te weten in de provincies Friesland en Noord-Brabant. Deze museumprojecten moesten eveneens nadere gegevens leveren voor de toetsing van het voorgenomen museumbeleid in het algemeen, en in bijzonder voor de invulling van het beleid ten aanzien van regionale museumvoorzieningen.

Hoewel reeds bij het verschijnen van de Museumnota duidelijk werd, dat de weg naar realisatie van een nieuw rijksbeleid een lange en zware zou worden, werd ook van rijkswege de noodzaak onderkend, dat hiermee niet té lang kon worden gewacht.

Toch zijn inmiddels ruim 8 jaren verstreken, gedurende welke periode nauwelijks beslissingen zijn genomen, inhakend op de beleidsvoornemens uit de Museumnota. Integendeel.

Vereniging van Musea in Brabant

De meest aanwijsbare van rijkswege bestuurlijke daad was, mede onder druk van de neergaande economische ontwikkelingen, het 'bevriezen' van de bestaande rijksbijdragen aan niet-rijksmusea, dit in afwachting van de uiteindelijke besluitvoering met betrekking tot de decentralisatie.

Gesteld mag dan ook worden, dat deze lange periode slechts heeft geleid tot een situatie van rechtsonzekerheid, willekeur en erger nog, tot stilstand.

Een situatie waaraan onzes inziens zo spoedig mogelijk een einde dient te komen.

Naar verwachting zal echter spoedig meer duidelijkheid ontstaan, zodra Minister Brinkman van WVC dit voorjaar (1985) de zgn. '2e museumnota' aan de Tweede Kamer zal presenteren. Volgens de toezeggingen van de minister zal deze nota, daarbij vooruitlopend op het geheel aan sectornota's, met name in bestuurlijk opzicht de voornemens van de Rijksoverheid ten aanzien van het museumbeleid duidelijk in kaart brengen.

Hoewel de inhoud van deze nota nog niet bekend is, is toch reeds uit eerdere publikaties veel bekend over de hoofdlijnen van het te verwachten rijksbeleid, te weten:

- Continuëring van en deels overname door het Rijk van de verantwoordelijkheid en financiering van zgn. 'musea van nationaal belang'.

Naar het laat aanzien, wordt een museum van 'nationaal belang' geacht, indien het een landelijke functie vervult in het museumbestel voor de sector waartoe het museum gerekend wordt, door zijn collectie en door de wijze waarop het zijn taken (o.a. verzamelen, registreren, conserveren, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren) uitoefent.

In dit verband een citaat uit de beleidsbrief van de minister van WVC aan de Tweede Kamer d.d. 26 september 1983:

' Wij achten een collectie alleen dan van nationaal belang als zij een breed samenhangend verzamelterrein vertegenwoordigt, daarvoor representatief is en kwalitatief op hoog niveau staat. Daarnaast zal het Rijk tevens verantwoordelijkheid kunnen dragen voor musea, waarvan de taken en functies van nationaal belang zijn; te denken valt hierbij aan musea die in het kader van een gespreid museumbestel een essentiële rol vervullen'.

Wat dat laatste betreft zouden wij hier willen verwijzen naar de voorlopige standpuntbepaling ten aanzien van enkele museumsectoren, verwoord in de reeds verschenen sectornota's over de natuurhistorische- en volkenkundige musea.

Een aparte plaats nemen de musea voor moderne kunst in, musea die van rijkswege van nationaal belang geacht worden (in Noord-Brabant het Stedelijk van Abbemuseum te Eindhoven).

Naar het zich laat aanzien zal het Rijk met de gemeenten welke deze musea bekostigen, in overleg treden om te bereiken dat een zekere rijksinvloed via een bestuursovereenkomst wordt geregeld.

- Het afschaffen van de rijksbijdragen aan niet-rijksmusea (thans draagt het rijk jaarlijks nog + f 6½ miljoen gulden bij aan de exploitatielasten van niet-rijksmusea), en derhalve beëindiging van de gezamenlijke subsidiëring door overheden van musea door middel van koppelsubsidiëring.

Vereniging van Musea in Brabant

- Het consolideren en waar nodig versterken van de functie van ondersteunende rijksinstellingen, welke werkzaam zijn op het gebied van cultuurbehoud en cultuuroverdracht ten aanzien van het gehele museumbestel.
Te noemen zijn: Het Centraal Laboratorium, de Rijksdienst Beeldende Kunst en het Rijksbureau voor Kunsthistorische documentatie.

Als we bovenstaande beleidsvoornemens voorzichtig reeds plaatsen binnen de context van het museumbestel in Noord-Brabant, dan menen wij te mogen verwachten dat met betrekking tot de 'musea van nationaal belang', en daarbij vooruitlopend op de conclusies van nog te verschijnen sectornota's, er in deze provincie, uitgaande van de bestaande situatie, geen musea aanwezig zijn, waarvan de functie en de uitstraling binnen de eigen museumsector een dusdanige verregaande betekenis heeft, dat deze musea in aanmerking zullen komen voor de kwalificatie 'van nationaal belang', en derhalve ook op volledige rijkssubsidie mogen rekenen. Dat neemt overigens niet weg, dat recente ontwikkelingen bij afzonderlijke musea, op termijn, hierin eventueel verandering zouden kunnen brengen. Met name de ontwikkelingen van het Nederlands Textielmuseum te Tilburg zouden onzes inziens in dit kader nauwlettend gevolgd moeten worden.

Overigens bezit Noord-Brabant wel natuurhistorische- en volkenkundige musea die, en daarbij verwijzen wij naar de betreffende sectornota's, een essentiële rol vervullen in het kader van een gespreid nationaal museumbestel voor de onderhavige sectoren. In bijzonder met betrekking tot de sector volkenkunde zal voor de regio Zuid het steunpunt zich in Noord-Brabant gaan bevinden, waarbij van rijkswege nog de keuze zal moeten plaatsvinden tussen Tilburg of Breda. Naar verwachting zal de 2e museumnota hierover definitief uitsluitel kunnen geven. De regionale volkenkundige steunpunten zullen tevens tot de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid gaan behoren.

Voor wat betreft het beëindigen van het systeem van koppelsubsidies ten behoeve van niet-rijksmusea is de vraag van belang, op welke wijze de herverdeling van de af te bouwen rijksbijdragen en de overdracht naar de lagere overheden zal gaan plaatsvinden. Verschillende mogelijkheden zijn hier denkbaar, maar wij verwachten dat de rijksbijdragen rechtstreeks gestort zullen worden in het provinciefonds. Door de Provincie zal dan de verdeling van deze gelden over de betrokken gemeenten, resp. instellingen dienen plaats te vinden.

WIJ ACHTEN HET NOODZAKELIJK DAT, VOORDAT VAN RIJKSWEGE EEN DEFINITIEF BESLUIT GENOMEN ZAL WORDEN OVER DE TOEKOMSTIGE VERDELING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE MUSEA IN NEDERLAND, VAN PROVINCIEWEGE UITGANGSPUNTEN EN CRITERIA ZIJN GEFORMULEERD OP BASIS WAARVAN DE HERVERDELING VAN DE RIJKSGELDEN IN NOORD-BRABANT ZOU MOETEN GAAN PLAATSVINDEN.

ZOALS REEDS EERDER DOOR ONS GESIGNALEERD, IS HET DAN OOK VAN GROOT BELANG, DAT IN NOORD-BRABANT DOOR HET PROVINCIAAL BESTUUR, IN SAMENSpraak MET HET MUSEUMVELD, WORDT GEANTICIPEERD OP DE GEVOLGEN VAN HET MUSEALE DECENTRALISATIEBELEID VAN HET MINISTERIE VAN WVC.

Vereniging van Musea in Brabant

Daarbij zal bij het overhevelen van de rijks gelden naar de provincies onzes inziens tevens bezien moeten worden, op welke wijze de huidige ongelijke mate van spreiding van de rijksbijdragen (zoals reeds vermeld ontvangt Noord-Brabant thans slechts f 125.000,--/jaar) over de verschillende provincies kan worden rechtgetrokken.

Wij verwachten niet anders dan dat bij deze overheveling van gelden tevens een zgn. 'verevening' zal plaatsvinden, waarbij de totale rijksbijdrage voor het museumbestel in Noord-Brabant beduidend hoger zal zijn dan de bijdrage welke, op basis van koppelsubsidiëring, tot op heden werd ontvangen.

JUIST NU ZAL BIJ GELEGENHEID VAN DE KOMENDE REALISATIE VAN DE DECENTRALISATIE DOOR DE RIJKSOVERHEID, FINANCIËLE ACHTERSTANDEN EN ONGELIJKHEDEN OVER DE VERSCHILLENDE PROVINCIES, EN IN BIJZONDER MET BETREKKING TOT NOORD-BRABANT, DIENEN TE WORDEN RECHTGETROKKEN.

Ook om bovenstaande redenen achten wij het noodzakelijk, dat een samenspraak tot stand komt tussen het provinciaal bestuur en het Brabantse museumveld over de vraag, op welke wijze deze rijksbijdragen vervolgens in Noord-Brabant besteed moeten worden. Een zaak namelijk, die niet alleen het provinciaal bestuur aangaat!

Vereniging van Musea in Brabant

---

11. Conclusies en aanbevelingen

Het bestuur van de Vereniging van Musea in Brabant heeft via de voorgaande notitie een bijdrage willen leveren aan de discussie rondom het Brabantse museumbestel.

Deze discussie, die door de Provincie gedurende de voorbije jaren nauwelijks werd gestimuleerd, mede omdat men de resultaten wilde afwachten van het museumproject Noord-Brabant, kon ook na het verschijnen van het eindrapport van dit project niet op gang komen. Het onderzoek leverde te weinig concrete aanknopingspunten op en was te vaag om zinvol en binnen afzienbare tijd tot oplossingen bij te dragen.

Wij hebben getracht het Brabantse museumveld nog eens te overzien. Voorop stond daarbij, dat het niet van werkelijkheidszin zou getuigen wanneer wij oplossingen zouden aandragen die slechts bereikt zouden kunnen worden via soms ingrijpende bestuurlijke maatregelen, of via aanzienlijke financiële bijdragen van de gemeentelijke of provinciale overheid.

De ervaring heeft geleerd dat verwachtingen in deze richting zelden tot echte oplossingen leiden.

Dit betekent overigens niet, dat wij ons thans moeten verzoenen met de gebreken die aan het huidige bestel kleven.

Wij realiseren ons dat vele musea een relatief zware klus hebben om het hoofd boven water te houden en we 'vrezende' niet anders dan dat dat voorlopig nog zal blijven.

Toch moeten we ook constateren dat vele musea er steeds weer in slagen om op hoog niveau hun taak te vervullen.

Onze notities zouden echter betrekkelijk zinloos zijn, indien wij niet een aantal suggesties zouden formuleren om de huidige situatie van het Brabantse museumbestel te verbeteren.

Naar onze mening zou dat mogelijk zijn door aanpassing, danwel bijstelling van het bestaande beleid, waarbij met name méér inhoud gegeven zou moeten worden aan provinciale taken inzake het coördineren, de stimulering en ondersteuning van de Brabantse musea.

Uitgangspunten van statenbesluit nr. 57, waarbij collectievorming en behoud, alsmede participatie van de Brabantse bevolking centraal staan, kunnen hierbij onder meer als leidraad dienen.

De aanpassing van het bestaande beleid zou moeten leiden tot het vrijmaken van financiële middelen, die wij dan als volgt zouden willen besteden:

a. DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING BIJ NIET-PROFESSIEEL BEMANDE MUSEA

Aanstelling van praktijkconsulenten

Van de grote groep niet-professioneel bemande musea geven veel van de daarbij betrokken museumbeheerders (en ook besturen) onomwonden te kennen, behoefte te hebben aan advies én begeleiding omtrent de diverse essentiële museumtaken, zoals algemeen beheer, registratie en documentatie, alsmede presentatie en publieksbegeleiding.

Hoewel met name wat betreft het geven van adviezen de musea een beroep kunnen doen op de consulent van de vereniging, is het voor deze functionaris niet mogelijk om, naast zijn overige taken, de diverse musea bij het oplossen van de specifieke problemen van

Vereniging van Musea in Brabant

---

het eigen museum gedurende een langere periode te begeleiden. De specifieke problemen liggen onder meer op het terrein van de registratie en documentatie van de collectie, de presentatie van de collectie (de museumrichting), en de informatie aan en voorlichting van het publiek (onder meer educatieve activiteiten).

Tenslotte kunnen vermeld worden de vraagstukken op het terrein van de licht- en klimaatbeheersing, waarbij tevens vraagstukken van conservering en restauratie van de collectie aan de orde komen.

In onze rapportage 'Verslaglegging over/evaluatie van de experimentele periode 1978-1983' rapporteerden wij reeds over deze problematiek.

Aangezien juist bij de vele kleine musea voldoende vak-disciplinaire kennis ontbreekt, en desondanks verantwoord beheer van de collectie noodzakelijk is, is ook naast advisering kwalitatieve begeleiding (op locatie) van deze categorie van musea noodzakelijk.

Deze begeleiding zou verzorgd kunnen worden vanuit het bureau van de Vereniging van Musea in Brabant. Daartoe zou het bureau personele uitbreiding behoeven, alsmede moeten kunnen beschikken over een, voor deze werkzaamheden toereikend, werkkrediet.

In concreto wordt hierbij gepleit voor het aanstellen van medewerkers (HBO-niveau, bijvoorbeeld Reinwardt Academie), die als PRAKTIJKCONSULENT, in het veld, zorg kunnen dragen voor inhoudelijke ondersteuning en begeleiding van musea op de hierboven genoemde terreinen.

Voor deskundigheidsbevordering bij niet-professioneel bemande musea ramen wij de benodigde financiële middelen, op jaarbasis, in totaal op f 150.000,--.

b1. INSTELLING VAN EEN SUBSIDIEPOST TEN BEHOEVE VAN MUSEALE - PUBLIEKSGERICHTE - ACTIVITEITEN.

Er zou een subsidieregeling moeten komen waarop musea incidenteel een beroep kunnen doen indien zij in het kader van hun publiekstaak activiteiten entameren, welke van meer dan lokale, derhalve regionale en provinciale betekenis zijn.

Het zou een provinciaal activiteitenfonds moeten zijn, waaraan een duidelijke regelvoering, alsmede aanvraag/honoreringsprocedure ten grondslag ligt. Tevens moet gesproken kunnen worden van een subsidiepost met een substantiële, d.w.z. werkbare financiële omvang, opdat subsidiebijdragen kunnen worden verleend, die passen bij initiatieven welke op regionaal/provinciaal, én kwalitatief verantwoord niveau, gestalte worden gegeven. Wij denken hierbij aan, per museum, een maximale bijdrage per activiteit/per jaar van f 25.000,--.

Gelden die in een bepaald jaar voor dit doel niet zijn aangewend, zouden moeten worden gereserveerd in een afzonderlijk daartoe in te stellen 'museaal activiteitenfonds'. Een dergelijk fonds biedt de mogelijkheid ten behoeve van activiteiten van uitzonderlijke betekenis - waarmee ook vaak grote financiële spanningen gemoeid zijn - een hogere bijdrage beschikbaar te stellen.

Voor de subsidiepost ten behoeve van museale - publieksgerichte - activiteiten achten wij - in eerste aanleg - een bedrag van ca. f 250.000,-- per jaar noodzakelijk.

Vereniging van Musea in Brabant

---

b2. UITBREIDING, RESPECTIEVELIJK AANPASSING, VAN HET FONDS T.B.V. AANKOOP EN/OF RESTAURATIE VAN MUSEUMVOORWERPEN.

Sinds 20 april 1979 functioneert de 'aankoop en/of restauratiesubsidieregeling museumcollecties 1979 (thans 1985), provincie Noord-Brabant'.

Hoewel een groot aantal musea gebruik maakt van deze regeling, is in de periode dat deze regeling gehanteerd wordt gebleken, dat het merendeel van de subsidieaanvragen betrekking heeft op aankoop van museumvoorwerpen (uitbreiding van de collectie) en dat slechts in zeer beperkte mate gelden worden aangevraagd voor conservering en restauratie.

Uit recente onderzoeken is evenwel gebleken (zie o.a. het IVA-rapport 'Het behoud van culturele voorwerpen'⁹), dat er in het algemeen in musea in Nederland, Noord-Brabant daarbij niet uitgezonderd, zich nogal wat onvoldoende geconserveerde en ongerestaureerde objecten binnen de collecties bevinden.

Dat is een ernstige zaak, omdat conserveren van de collectie tot de primaire taken van musea behoort.

Uiteraard speelt geldgebrek hierbij een belangrijke rol. Restaureren is een arbeidsintensieve en daardoor kostbare aangelegenheid.

Om te bewerkstelligen dat ook meer zorg wordt besteed aan de reeds in bezit zijnde collecties, willen wij er voor pleiten, dat een scheiding wordt aangebracht binnen de bestaande regeling, opdat een afzonderlijk bedrag beschikbaar wordt gesteld voor conservering en restauratie van museumvoorwerpen.

De Culturele Raad Noord-Brabant heeft in haar schrijven van 22 april 1983 eveneens Gedeputeerde Staten geadviseerd, een afzonderlijk budget voor restauraties in het leven te roepen.

Met ingang van 1984 trad de Rijksbijdrageverlening provinciale bevordering beeldende kunst in werking.

Inzake de verdeling van de rijksbijdrage in de provincie Noord-Brabant werd ten provinciehuize een regeling ontwikkeld, welke op 12 oktober 1984 door Provinciale Staten werd vastgesteld. Een belangrijk deel van de rijksbijdrage is binnen deze regeling voorbestemd voor Brabantse musea.

Wij achten het gewenst, mede gelet op het bovenstaande betreffende conservering en restauratie, dat de bestaande subsidie-regeling met betrekking tot aankoop wordt aangepast en wel in die zin, dat deze regeling meer aansluit op de gewijzigde omstandigheden, opdat herschikking van de beschikbare financiële middelen ten gunste van conservering en restauratie kan plaatsvinden.

Voor uitbreiding, respectievelijk aanpassing van het fonds ten behoeve van aankoop en/of restauratie van museumvoorwerpen achten wij het noodzakelijk dat in totaliteit een bedrag van ca. f 400.000,---, op jaarbasis, gereserveerd wordt.

Over de juiste bestedingswijze, alsmede een nadere uitwerking van subsidieregelingen, zoals verwoord onder b1. en b2., zouden wij

Vereniging van Musea in Brabant

---

aan het provinciaal bestuur graag een detailadvies willen uitbrengen.

Het tijdsbestek waarbinnen deze notitie tot stand moest komen was evenwel hiervoor niet toereikend.

c. AD-HOC ONDERSTEUNING VAN MUSEUM DE WIEGER TE DEURNE.

Uitgaande van de lijst van musea en de probleemgevallen die zich daarbij voordoen, kunnen wij constateren dat sommige van de probleemgevallen kunnen worden opgelost door bestuurlijk beleid binnen de eigen gemeente (bijvoorbeeld Museum 't Oude Slot, te Veldhoven), andere knelpunten door een relatief geringe bijdrage van de gemeentelijke overheid (bijvoorbeeld Museum 'De Vier Quartieren', te Oirschot) en dat er bepaalde museale initiatieven zijn die niet of nauwelijks oplosbaar zijn, anders behalve door fusering of opheffing, dit indien hier de bakens niet aanzienlijk worden verzet.

Eén museum verkeert in een tussenpositie, en wel het Gemeentemuseum 'De Wieger' te Deurne.

Het betreft een museum met een collectie van grote betekenis, dat evenwel in een uiterst moeilijke financiële positie verkeert.

Het zou te gemakkelijk zijn om te stellen, dat dit museum maar moet verdwijnen, omdat de uiteindelijke exploitatielast de financiële draagkracht van de gemeente Deurne dreigt te boven te gaan.

Juist omdat het hier een uitzondering betreft, zouden wij bij het provinciaal bestuur willen pleiten voor een, van provinciewege, aanvullende jaarlijkse subsidie-bijdrage van max. f 50.000,--, opdat de totale exploitatiebegroting kan worden gebracht op een totaal van f 350.000,--.

Deze provinciale bijdrage zou voor een maximale periode van 10 jaren beschikbaar moeten worden gesteld, gedurende welke periode bekeken zou moeten worden of de gemeente Deurne een passende financiële regeling kan treffen opdat het museum zonder steun van hogere overheden kan blijven functioneren.

Wellicht hebben zich veranderingen voorgedaan, die ten gunste van de situatie kunnen werken.

Ook de beide musea te Asten verkeren, met betrekking tot hun gezamenlijke problematiek, in een tussenpositie.

Zoals wij op pagina 19 formuleerden (Hoofdstuk 8), achten wij het aan te bevelen dat in Asten een onafhankelijk onderzoek zou moeten plaatsvinden, opdat op basis hiervan beleidsmatige aanbevelingen voor de lange termijn kunnen worden geformuleerd.

Mogelijk dat de resultaten van dit onderzoek een vervolg krijgen met betrekking tot financiële aspecten waarbij, eveneens op basis van ad-hoc ondersteuning, deelname van provinciewege hier gewenst is.

OP WELKE WIJZE BOVENSTAANDE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN TE FINANCIEREN?

In totaliteit betreffen bovenstaande conclusies en aanbevelingen, zonder daarbij rekening te houden met eventuele herschikkingen van gelden, een bedrag van f 850.000,--.

Thans besteedt de provincie reeds ca. f 350.000,-- ten behoeve van museale aankopen, restauraties en educatieve activiteiten, en restteert derhalve een bedrag van f 500.000,--.

Vereniging van Musea in Brabant

De belangrijkste bron voor dit bedrag zou naar onze mening de Rijksoverheid moeten zijn.

Bij de overdracht van de rijksmiddelen aan de lagere overheden zal mede een ruimere financiële bijdrage aan Noord-Brabant beschikbaar moeten worden gesteld als resultaat van een 'verevening', die meer recht doet aan de omvang en het inwonersaantal van deze provincie.

Uitgaande van de huidige beleidskeuzes van het provinciaal bestuur ten aanzien van de musea in Noord-Brabant, en vanuit ervaringen uit het recente verleden, bestaat bij ons de indruk, dat de provinciale overheid dit bedrag al bij voorbaat wil bestemmen ten behoeve van het Noordbrabants Museum.

Een bestemming die bij de Vereniging van Musea in Brabant op grote, principiële, bezwaren stuit.

Zoals wij reeds hebben geconstateerd, zal de Provincie, naast haar betrokkenheid bij het provinciaal museum, zich niet kunnen onttrekken aan haar verantwoordelijkheid voor de overige Brabantse musea, die ieder op hun eigen wijze een functie vervullen binnen het gehele Brabantse museumbestel.

Daarbij is binnen het bestel coördinatie, stimulering en ondersteuning van deze musea, óók van provinciale, onontbeerlijk! Een aanzet voor een nadere invulling van deze provinciale taken hebben wij in deze notitie reeds geschetst.

Een hogere financiële bijdrage van de stad 's-Hertogenbosch in de exploitatielast van het Noordbrabants Museum is een aangelegenheid, die onzes inziens van provinciale nagestreefd dient te worden, opdat óók provinciale gelden vrijgemaakt kunnen, en moeten worden voor de in deze notitie verwoorde provinciale taken.

Deze notitie, met een blikveld van 10 jaren, is vanuit een realiteitszin samengesteld, waarbij wij ons terdege bewust zijn, dat er binnen het huidige financiële raamwerk slechts beperkte mogelijkheden aanwezig zijn om de bakens binnen het Brabantse museumbestel te verzetten.

Wij zijn echter wél van mening, dat er bakens verzet moeten worden. Bovenstaande conclusies en aanbevelingen kunnen in dit verband gezien worden als een minimaal voorstel.

Indien de rijksbijdrage voor het museumbestel in Noord-Brabant een omvang zou bereiken (en ook zou moeten bereiken) waarbinnen, naast het realiseren van bovenstaande aanbevelingen, nog meer gelden te besteden zijn, dan dienen onzes inziens deze gelden aangewend te worden voor een verdere optimalisering van het totale Brabantse museumbestel.

12. Tot Slot.

Het bestuur van de Vereniging van Musea in Brabant realiseert zich, dat met het verschijnen van deze notities, het laatste woord over de Brabantse museumproblematiek nog niet is gezegd.

Vereniging van Musea in Brabant

Wij hopen echter dat de discussie nu echt op gang kan komen en gevoerd kan worden binnen realistische kaders. Een wat minder starre en dogmatische houding van de kant van de provinciale overheid voor de problemen van het museumveld in Noord-Brabant als geheel, is daarbij een noodzakelijke voorwaarde. Ook zij mag immers niet voorbij zien aan de uitermate goede resultaten, de grote publieke belangstelling, en het succes van vele grote en kleine musea in Noord-Brabant!

VERENIGING VAN MUSEA IN BRABANT

mei 1985

Vereniging van Musea in Brabant

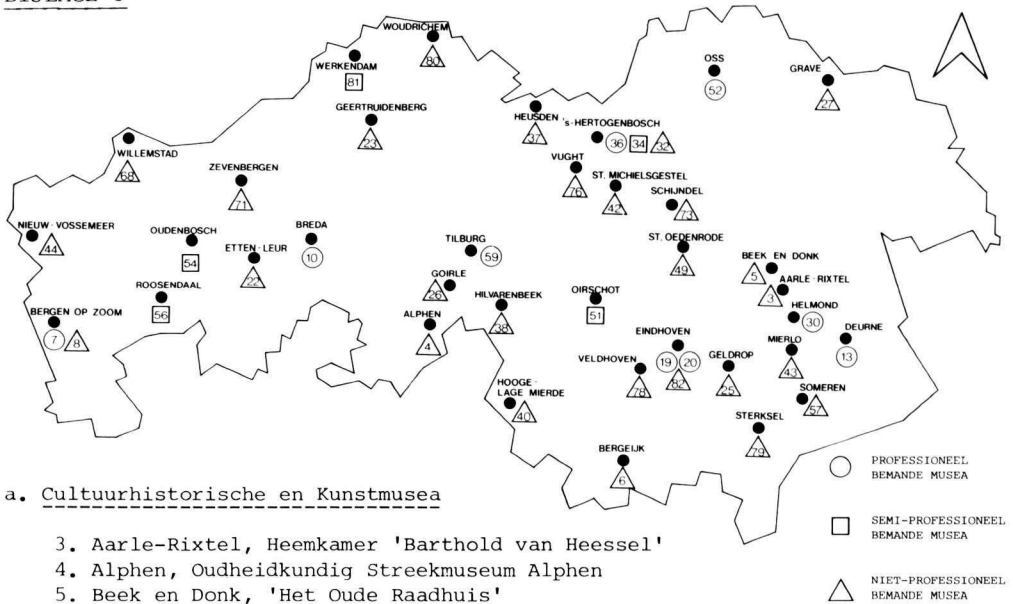
Noten.

- 1). 'Museumnota Provincie Noord-Brabant', Culturele Raad Noord-Brabant, 1974.
- 2). 'Museumproject Noord-Brabant, Eindrapport', Jeanne van Waadenoijen, Donate van Vliet, mei 1984.
- 3). Nota 'Naar een nieuw museumbelid', Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, december 1976.
- 4). Museumboek voor Noord-Brabant, H.J. Verwiel, 1982.
- 5). Sectornota 'Omdat het om mensen gaat', Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, oktober 1983.
- 6). Sectornota 'Een zaak van leven en dood', Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, juli 1982.
- 7). Zorg voor het museum. De bestuurlijke verantwoordelijkhedenverdeling voor musea, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, december 1983.
- 8). Sectornota 'Archeologie en Musea in Nederland', Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, oktober 1982.
- 9). Het behoud van culturele voorwerpen, W. Nuyens en M. Verhulst-Bots, instituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek IVA, september 1980.

Vereniging van Musea in Brabant

BIJLAGE 1

a. Cultuurhistorische en Kunstmusea

3. Aarle-Rixtel, Heemkamer 'Barthold van Heessel'
4. Alphen, Oudheidkundig Streekmuseum Alphen
5. Beek en Donk, 'Het Oude Raadhuis'
6. Bergeijk, Eicha Museum
7. Bergen op Zoom, Gemeentemuseum 'Het Markiezenhof'
8. Bergen op Zoom, In den Scherminckel
10. Breda, Stedelijk en Bisschoppelijk Museum
13. Deurne, Gemeentemuseum 'De Wieger'
19. Eindhoven, Museum Kempenland
20. Eindhoven, Stedelijk van Abbemuseum
22. Etten-Leur, Heemkundig Museum 'Jan uten Houte'
23. Geertruidenberg, Stedelijke Oudheidkamer 'De Roos'
25. Geldrop, Gemeentelijke Oudheidkamer
26. Goirle, Heemerf 'De Schutsboom'
27. Grave, Graafs Museum
30. Helmond, Gemeentemuseum Helmond
32. 's-Hertogenbosch, Museumke 'De Brabantse Poffer'
34. 's-Hertogenbosch, Museum Slager
36. 's-Hertogenbosch, Noordbrabants Museum
37. Heusden, Streekmuseum Land van Heusden en Altena
38. Hilvarenbeek, Museum 'De Schorsmolen'
40. H. en Lage Mierde, Zuidnederlands Heemkundig Museum
42. Sint-Michiëlsgestel, Oudheidkundig Museum
43. Mierlo, Gemeentemuseum
44. Nieuw-Vossemeer, A.M. de Jonghuis
49. Sint-Oedenrode, Museum Sint Paulusgasthuis
51. Oirschot, Museum 'De Vier Quartieren'
52. Oss, Jan Cunencentrum
54. Oudenbosch, Nederlands Zouavenmuseum
56. Roosendaal, Museum 'De Ghulden Roos'
57. Someren, Oudheidkamer
59. Tilburg, Nederlands Textielmuseum
68. Willemstad, Ceramisch Museum
71. Zevenbergen, Oudheidkundig Museum 'Willem van Strijen'
73. Schijndel, Jan Heestershuis
76. Vught, Oudheidkamer Vught
78. Veldhoven (Zeelst), Gemeentelijk Museum 't Oude Slot
79. Sterksel, Peter van den Brakencentrum
80. Woudrichem, Visserij- en Cultuurhistorisch Museum
81. Werkendam, Biesboschmuseum
82. Eindhoven, Ton Smitshuis

Vereniging van Musea in Brabant

BIJLAGE 2

b. Musea rondom het thema natuur

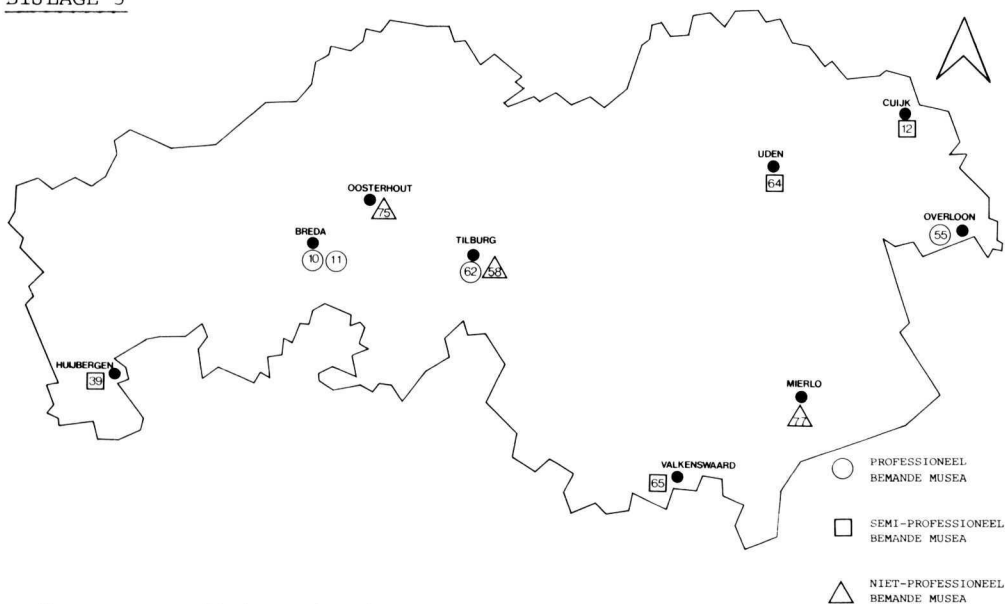
1. Asten, Natuurstudiecentrum en Museum Jan Vriens
14. Drimmelen, Biesbosch Bezoekerscentrum
18. Eindhoven, Milieu Educatie Centrum
46. Nistelrode, Bezoekerscentrum Slabroek
53. Oudenbosch, Natuurhistorisch en Vogelmuseum
60. Tilburg, Noordbrabants Natuurmuseum

e. Musea over het Brabantse platteland

16. Eersel, Streekmuseum 'De Acht Zaligheden'
29. Heeswijk-Dinther, Meierijsche Museumboerderij
31. Helmond, Jan Vissermuseum
50. Oirschot, Agrarisch Museum 'Hand en Span'

Vereniging van Musea in Brabant

BIJLAGE 3

c. Musea voor religieuze kunst

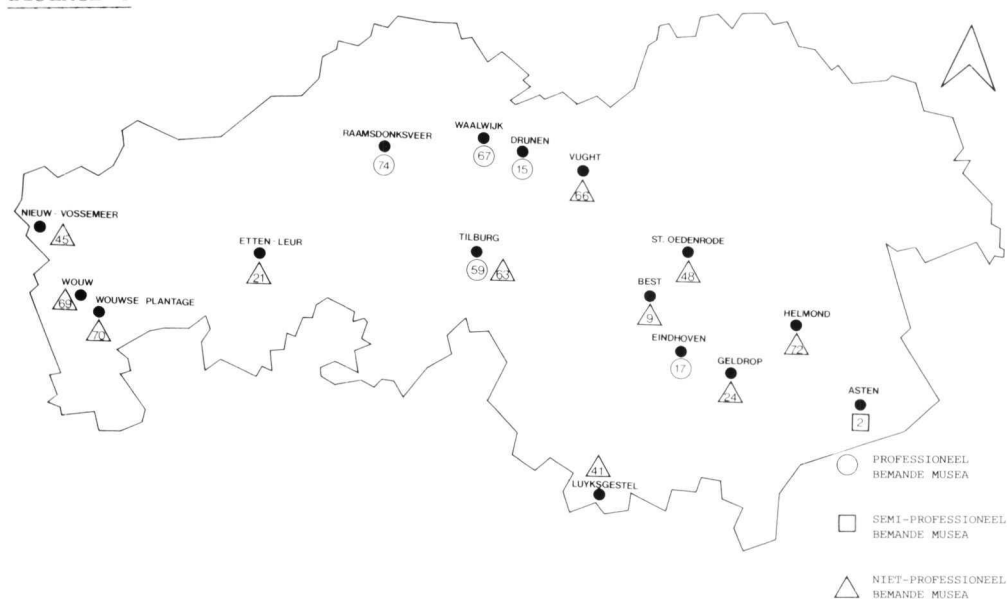
- 10. Breda, Stedelijk en Bisschoppelijk Museum
- 39. Huijbergen, Wilhelmiënmuseum
- 64. Uden, Museum voor Religieuze Kunst
- 65. Valkenswaard, Museum van Gerwen-Lemmens

f. Diversen

- 11. Breda, Volkenkundig Museum 'Justinus van Nassau'
- 12. Cuijk, Amerikamuseum
- 55. Overloon, Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum
- 58. Tilburg, Koets- en Wagenmuseum 'Te Hooi en te Gras'
- 62. Tilburg, Volkenkundig Museum
- 75. Oosterhout, Speelgoedmuseum
- 77. Mierlo, Vredesmuseum

Vereniging van Musea in Brabant

BIJLAGE 4

d. Musea rondom het thema bedrijf en techniek

2. Asten, Nationaal Beiaardmuseum
9. Best, Klompenmuseum 'De Platijn'
15. Drunen, Lips Autotron
17. Eindhoven, Evoluon
21. Etten-Leur, Grafisch Historisch Centrum
24. Geldrop, Weverijmuseum
41. Luijksgestel, Bakkerijmuseum 'De Grenswachter'
45. Nieuw-Vossemeer, Molenmuseum
48. Sint-Oedenrode, Oda Museum
59. Tilburg, Nederlands Textielmuseum
66. Tilburg, Schrift- en Schrijfmachinemuseum
66. Vught, Historische Genieverzameling
67. Waalwijk, Nederlands Leder- en Schoenenmuseum
69. Wouw, Grafisch Museum 'In den Groenen Zonck'
70. Wouwse Plantage, Zijdemuseum 'Ter Zijde' (thans: Wouw)
72. Helmond, Helmonds Draaiorgelmuseum
74. Raamsdonksveer, Nationaal Automobielmuseum

Vereniging van Musea in Brabant

BIJLAGE 5

Besluitenlijst m.b.t. de musea, Provinciale Staten 14 april 1978

57. Het provinciaal beleid ten aanzien van de musea te richten op:
  - a. collectievorming en conservering van voorwerpen, die voor Noord-Brabant vanuit cultuur-historisch oogpunt bezien van bijzondere betekenis zijn;
  - b. bevordering van mogelijkheden voor met name de bevolking van Noord-Brabant om deze en dergelijke collecties te gebruiken voor doeleinden van studie, educatie en ontspanning.
58. Te kiezen voor één provinciaal museum, gevestigd te 's-Hertogenbosch, bij voorkeur in combinatie met het huidig Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch.
59. Geen verantwoordelijkheid of aanzienlijke medeverantwoordelijkheid te aanvaarden voor de instandhouding van andere musea dan een provinciaal museum te 's-Hertogenbosch.
60. Gedeputeerde Staten op te dragen na te gaan op welke wijze de provincie, naast het rijk en de gemeente 's-Hertogenbosch, medewerking zou kunnen verlenen aan de oplossing van het probleem van de huisvesting van het Noordbrabants Museum.
61. Aan Gedeputeerde Staten jaarlijks een krediet ter beschikking te stellen voor het verlenen van subsidies aan musea ten behoeve van educatieve projecten in brede zin, de uitgave van tentoonstellingscatalogi, bijzondere tentoonstellingen en andere museumactiviteiten van bovenlokale betekenis. De omvang van dit krediet voor 1978 vast te stellen op f 75.000,-- en voor de daarop volgende jaren de omvang te bepalen bij vaststelling van de provinciale begroting.
62. Gedeputeerde Staten uit te nodigen om, gehoord de Culturele Raad Noord-Brabant, een regeling te ontwerpen op grond waarvan aan musea in Noord-Brabant subsidies zijn te verlenen voor aankopen ter uitbreiding van hun collecties en voor restauratie van voorwerpen daaruit en de desbetreffende begrotingspost (328 sub a) te verhogen tot f 300.000,--, ingaande 1978.
63. Gedurende een experimentele periode van vijf jaren, aanvangende 1978, aan de Vereniging van Musea in Brabant jaarlijks een subsidie te verlenen in de personeelskosten van een museaal coördinator en een secretaresse. Het subsidie in de personeelskosten van de vereniging voor het jaar 1978 vast te stellen op ten hoogste f 97.500,-- of een zodanig lager bedrag als Gedeputeerde Staten op grond van de over te leggen financiële stukken geraden zal voorkomen, en dit subsidiebedrag van de jaren 1979 tot en met 1982 te bepalen bij de vaststelling van de provinciale begroting. Aan Gedeputeerde Staten jaarlijks een krediet ter beschikking te stellen, waaruit zij - gehoord de commissie van advies en bijstand voor cultuur -, aan de vereniging projectsubsidies kunnen verlenen.

Vereniging van Musea in Brabant

Het krediet voor de te verlenen projectsubsidies voor 1978 vast te stellen op f 102.000,-- en dit krediet voor de jaren 1979 tot en met 1982 te bepalen bij de vaststelling van de provinciale begroting.

64. Het eigendom van de Wiegersma-collectie over te dragen aan de gemeente Deurne, onder door Gedeputeerde Staten - gehoord de commissie van advies en bijstand voor cultuur, onderwijs en sport - te stellen voorwaarden.

Vereniging van Musea in Brabant

BIJLAGE 6

Overzicht exploitatiesubsidies (inclusief salarismaatregelen) 1982, verstrekt door het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, t.b.v. niet Rijks-musea:

Friesland	f	1.052.774,--	
Groningen	f	233.581,--	
Drenthe	f	---	
Overijssel	f	502.400,--	
Gelderland	f	552.968,--	
Utrecht	f	635.819,--	
Noord-Holland	f	1.825.144,--	
Zuid-Holland	f	655.648,--	1)
Zeeland	f	259.570,--	
Noord-Brabant	f	125.000,--	
Limburg	f	771.953,--	
<hr/>			
TOTAAL	f	6.614.857,--	
=====			

- 1) Inclusief f 94.750,-- voor de projectleider van de Maritiem-Historische Documentatie (MARDOC).

bron: Verslag van de Hoofdconsulent voor de musea over het jaar 1982 (Ministerie van W.V.C.).

Vereniging van Musea in Brabant

BIJLAGE 7 (Pagina 59 e.v)

Overzicht musea in Noord-Brabant 1984

- bezoekersaantallen
- personeel
- activiteiten (tijdelijke exposities)

De in de matrix (pagina 16/17) opgenomen musea zijn door ons schriftelijk benaderd met het verzoek om m.b.t. bovengenoemde onderwerpen enig recent cijfermateriaal beschikbaar te stellen. Op basis van de terugontvangen, ingevulde, antwoord-formulieren zijn de navolgende overzichten samengesteld.

De aanduiding ft en pt betekent respectievelijk:

medewerker full-time
medewerker part-time

Vereniging van Musea in Brabant

GROEP_A	aantal Dezoekers 1984	P E R S O N N E E L												ACTIVITEITEN (tijdelijke exposities)											
		directeur		conserva- tor		medewerker		beheerder		educatief		technisch		concrete toezicht/ bewaking		admini- stratie		overige		m.b.t. eigen collectie		m.b.t. niet-eigen collectie			
		aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt
7. Berren op Zoom Markiezinnor	37.283	1	ft	2	ft	1	ft	1	pt	1	ft	16	pt	1	pt	5 ²⁾	pt	6	pt			1	2		
14. Driemelven Biesbosch bezoekerscentrum	21.000			1	pt			1 ²⁾	pt													3			
17. Eindhoven Evoluon	350.000	1	ft	6	ft/pt					16	ft/pt	22	ft/pt	7	ft/pt							2	2		
18. Eindhoven Milieu Educatie Centrum	72.800	1	ft	1	ft	1	ft	1	ft	2 ¹⁾	ft			2	pt	2	ft	1				1	1		
19. Eindhoven Kempenland	6.752*	1	ft							1	ft	1 ²⁾	pt			2	pt					2	1		
20. Eindhoven Van Abbemuseum	42.884	1	ft	2	ft	1	ft			18	ft	22	pt					1				1	11		
30. Helmond Gemeentemuseum Helmond	25.721	1	ft					1 ²⁾	pt					5 ¹⁾	ft	1	ft	3	pt			2	7		
36. 's-Hertogenbosch Noordbrabants Museum	48.886	1	ft	2	ft					1	ft	5	ft										3	5	
52. Oss Jan Cunencentrum	26.090	1	ft	1 ²⁾	pt	1	pt	1 ¹⁾	pt	1 ¹⁾	ft	3 ¹⁾	ft	1 ¹⁾	pt	1 ²⁾	pt	3	pt			3	7	2	
55. Overloon Oorlogs- en Verzetmuseum	177.315			1	ft	1 ²⁾	pt	3 ¹⁾	ft	3 ¹⁾	ft	1 ²⁾	pt	3 ¹⁾	ft	3 ¹⁾	ft	1				1	1		
62. Tilburg Volkenkundig Museum	10.000	1	ft			1	ft	1	ft	1	ft	1	pt			12 ¹⁾	pt						1	2	
67. Waaiwijk Ned. Leder- en Schoenen - museum	20.627	1	pt			1	ft	1 ¹⁾	ft	1 ¹⁾	ft			1	ft	1 ¹⁾	ft								

1) -WSK
2) -Vrijwilliger

19. 3.
31/12

Vereniging van Musea in Brabant

GROEP B Semi-professioneel bemande musea,	aantal Bezoekers 1984	P E R S O N N E E L												ACTIVITEITEN (tijdelijke exposities)										
		directeur		conserva- tor/ wetensch. medewerker		beheerder		medewerker educatief		technisch medewerker		toezicht/ conctrige		admini- stratie		overige		m.b.t. eigen collectie		m.b.t. niet-eigen collectie				
		aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	in eigen beheer	in eigen andere			
12. Cuijk Amerikamuseum	6.100	1 ²⁾	ft																1					
39. Huijbergen Wilhelminemuseum	1.698	1 ²⁾	ft	1 ²⁾	ft																		1	
51. Oirschot De Tiger-Quartieren	6.535	1 ²⁾		1 ²⁾																				3
54. Oudenbosch Ned. Zouavenmuseum	1.471					1	pt																	

1) -MSW
2) -Vrijwilliger

Vereniging van Musea in Brabant

GROEP_C Niet-professioneel bemande musea	aantal bezoekers 1984	P E R S O N N E L												ACTIVITEITEN (tijdelijke exposities)					
		directeur		conservator/ wetensch. medewerker		beheerder		educatief medewerker		technisch medewerker		concerge toezicht/ bewaking		administratie		overige			
		aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	m.b.t. eigen collectie	m.b.t. niet-eigen collectie
4. Alphen Oudheidkundig Streekmuseum	1.200			22)	pt														1
5. Beek en Donk 't Oude Raadhuis	2.000															122)	pt		
16. Eersel De Acht Zaligheden	10.347		11)		42)	pt	11)											2	2
22. Etten-Leur Streekm. 'Jan uten Houde'	2.000																		
24. Geldrop Meyrijmuseum																			
25. Geldrop Gemeentelijke Oudheidkamer	10.780						1	pt				42)	pt					2	2
27. Grave Graafs Museum	5.125	12)	pt	32)	pt	11)												6	1
29. Heeswijk Dinther Meierijsche Mus. Boerderij	4.000	12)	pt													122)	pt		
37. Heusden Land van Heusden en Altena	4.313	12)	pt	12)	pt	1	pt				21)	ft							
44. Nieuw Vossemeer A.M. de Jonghuis	762																		
49. St. Oedenrode St. Paulusgasthuis	4.100																		
50. Oirschot Hand en Span	4.000	1																	
63. Tilburg Schrift- en Schrijfm. M.	3.500	12)	ft																
66. Vught Hist. Genie Verzameling	5.800						1	ft											
68. Willemsd Ceramisch Museum	5.000	1																	
69. Wouwe In den Groenen Zonck	1.040	1																	

Vereniging van Musea in Brabant

GROEP C (vervolg) Niet-professioneel bemande musea.	aantal Bezoekers 1984	P E R S O N N E E L										ACTIVITEITEN (tijdelijke exposities)							
		directeur		conserva- tor/ wetensch. medewerker		beheerder		educatief medewerker		technisch medewerker		concrete toezicht/ bewaking		admini- stratie		overige			
		aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt	aantal	ft/pt
70. Houwe Plantage Ter Zijde	12.000			1	pt	1	pt	1	pt										
71. Zevenbergen Willem v. Strijen	2.700			1															
73. Schijndel Jan Heestershuis	1.550			1	pt														1
75. Oosterhout Speelgoedmuseum	9.000					1 ²⁾	pt												
78. Veldhoven/Zeeuwt 't Oude Slot	4.550							1 ¹⁾	ft										1
79. Sterksel Peter v.d. Braken Centrum	3.500	1	pt							1								2 ²⁾	pt
80. Woudrichem Visserij-en Cult. Hist. M.	18.000							1 ²⁾	pt			6 ²⁾	pt	14 ²⁾	pt				1
82. Eindhoven Ton Smitshuis	500							1 ²⁾	pt	1 ²⁾	pt	1 ²⁾	pt	10 ²⁾	pt				1

1) -MSW
2) -Vrijwilliger

Vereniging van Musea in Brabant

Vereniging van Musea in Brabant
Reitse Hoevenstraat 30a
5042 EH TILBURG
Telefoon: 013 - 63 21 20

Boekmanstichting
Herengracht 415, Amsterdam
Tel · 243736/243737/243738/243739